

شعر توپلمى

آلەيسى دىن پىرىپىس

شفيقه يارقين

تقریظ

«آلیسدن بیر سبس»

شعر تۋپلمی

آنه تیلیمیزده یره تیلگن ینگى بدیعى اثر

تیل هر بیر ملت بیلگیسی و هر بیر خلق نینگ رمزی حسابلنهدی. اۋزینی حرمت قیلیب اعزازلگن هر بیر قوم، آنه تیلینی هم اعزازلیدی و اونى رواجلنتیریپ، تکامل باسقیچلریگه کۋترهدی. شونینگدېک تیل برچه ملت اعضالرینى اۋز ارا باغلب توروچى و بیر- بیرینی توشونیش واسطهسى صفتیده، علم و معرفتنی اۋزلاشتیریپ ترقیتیش وسیلهسى هم دیر.

اولکه ده ایریم تیللرنی قراوسیز قالدیریپ، اولرگه دقت و اعتبار قره تمسلیک، اۋشه تیللرده سۋزلاوچیلرنی هم مېنسیمس لیکدن دلالت بېره دی. «تیلگه اختبار، ابلگه اعتبار» دېگن خلقیمیزنینگ حکمتلى سۋزى شو مقصدگه قره تیلگن.

كۆپ عصرلردن كېيىن ۱۳۸۲ يىل لويه جرگە سىدە ۋەزىپە تىلى اساسى قانۇن نىنگ اۋن آلتىنچى مادە سىگە بناءً رىسمى تىل درجەسىگە كۆتىرىلىپ، وىتنداشلار يىمىزىنىڭ اېزگو اىستىكلرىدىن بىرى عملگە آشدى. اېندى تىلىمىزنى قانۇن حىمايەسىدە رواجلىتىرىش امكانىتلىرى موجود.

حاضر اولكەمىزدە بىر قىتار علم و فن اربابلىرى، شاعر و يازوچىلر و ژورنالىستلر آنە تىلىمىز توركى اوزبېكىنى ترقى و تكامل باسقىچلىرىگە كۆتىرىش مقصدىدە قلم تېرەتەب، تورلى ژانرلردە بدىعى ايجاد بىلن شىغللىب كېلماقەدلر. اولر يره تىگن اثرلر نىنگ هر بىرى اۋز موقع و اهمىتىگە اېگە بۇلىپ، علىحده تېكىشىرىش اوچون موضوع بۇلە آلهدى. بىز اوشبو مقدمەدە جسور و استعدادلى شاعر شفيقه يارقين و اونىنگ «**اىلسدن بىر سېسى**» ناملى شىرى تۇپلمى حقىدە فكر بىلدىرماقچىمىز.

شفيقه يارقين - دىياج مدنيت سېور و علمپور بىر عايلەدە توغىلىپ وايە گە بىتدى. آتەسى مىرزا محمد قاسم قاضى زاده، امان الله خان دورىدن اۋقىب، بېتىشىب چىققن مشروطەچى و متجددلردن بىرى صفتىدە استعدادلى شاعر و حسن خط ملكە سىگە اېگە اېداى. او سرىل شىرى نىنگ شىهدارى، پارلمان نىنگ بېتىنچى دورە سىدە ملت وكىلى اېدى. او، مرحوم داکتر محمودى، غبار، دهقان، نوا، خستە، حىببى، عبدالاول قرىشى و باشقە بىر عدە مترقى وكىللر بىلن بىرلىشىپ، شورادە اپوزىشن نىنگ فعال اعضالرىدىن بىرى صفتىدە فعالىت قىلردى. او معارف و اقتصاد وزىرلىك ايشلرى بۇيىچە شورا مجلسى كىمىسىونى نىنگ رىيسى اېدى.

او، قىزىگە بار آتەلىك مەهرىنى بىغىشلىب، اونىنگ اۋسىب اولغە بىشى و معنوى كمال تاپىشى اوچون شرايط يره تەب بېردى.

شفیقه یارقین باشقه کۆپ افغانستان اؤزبک شاعرلری سینگری ذواللسانین شاعر صفتیده تورکی اؤزبکی و دری تیللریده ایجاد قیلهدی. او، اؤز ایجادینی دری تیلده باشلگن بؤلسه هم، کپین راق آنه تیلی - اؤزبک تیلیگه اؤتدی. هر ایکی تیلده اونینگ اساسی بېلگسی (اونی اجره تیپ تورهدیگن خصوصیتی) شوندن عبارت که او هر دایم بیر عیال صفتیده سؤز یوریتهدی؛ عیاللرگه خاص بؤلگن حسیات و توغولرنی افاده لیدی؛ ابرککلرنیکیدن فرقلی اؤله راق عیاللرینینگ روحی کپچینمه لری، ایچکی دنیاسی، حیات و طبیعتگه نسبتاً قره شلری و حادثه لر بؤیچجه قضاوتلرینی ادبی خلاقیت بیلن عکس اېتتیره دی. افغانستان اؤزبک شعریتیده شفیقه یارقین بیرینچی بؤلیب، جسارت بیلن بونده ی تصور و تخیل یؤلینی عیاللریمیزگه اچیب بېردی. بو ساحه ده اونینگ شعرلریدن ایریم مثاللرگه دقتینگیزنی قره ته من:

**آشیانسیز آنه قوشلر دردینی بیلدیم انیق
تا که بؤلدیم غربت ایچره آشیانیمدن جدا**

**عشقیمده اؤزینگنی ینه ئسیدا قیله کؤرمه
وصلیمنی تصوره تماشا قیله کؤرمه**

**ساجلریمدن تون چپچکلر عطرینی
آقیزیب، آقیزدی دریا سؤنگی عشق**

**مېندیک ینه بیر دلبر فرزانه تاپیلمس
سېندېک ینه بیر عاشق دېوانه تاپیلمس**

اۋزگه لرگه شه قیزیدېک من، ولی
بندە من عشقینگگه سلطانیم مېنینگ

سېن یشیل بۇیلی تېرەك، مېن نسترن
یشنه ترمیز ایکیمیز گلزارنی

شکار اوچون دلە - اۋرمانگه بۇلمە آواره
نگاهینگ اۋقینی آت مېن ساری، شکارینگ من

شفیقه یارقین درى تیلیدە عروض وزنلری، نیمایی وزنلر و شونینگدېک
آق شعر ژانریدە شعر یازەدی. اۋزبېک تیلیدە اېسە عروض وزنلریدن تشقرى
برماق وزنلری و آق شعر ژانریدە هم ایجاد اېتەدی.

برماق وزنی بدیعی ایجاد اوچون یخشی قولەیلیکلر یرەتیب بېرەدی.
اۋزبېک تیلیدە تصور و خیالنی انیق افادەلش، اوپرا و دراماتیک اثرلر یازیش
اوچون اونده کینگ امکانتلر موجود. بیزلر اینیقسە یاشلریمیز، آنە تیلدە
شعریتمیزنی رواجلتیریش اوچون عروض وزنلری بیلن بیرگە برماق وزنلری
(هجایی وزنلری) و آق شعر ژانرلریدن هم بېترلی درجەدە فایدەلنشیمیز لازم.

برماق وزنلریدە شفیقه یارقین یازگن شعرلر سیلیق و روان، نازک تخیل و
تصور و ینگى اتمەلر و شاعرانە افادەلر بیلن باى. «آلیسدن بیر سېس»
تۋپلمیدە بیگیرمە بېش شعر برماق، نیمایی و آق شعر ژانریدە یازیلگن. قوییدە
اونینگ ایجادیدن بیر نېچە مثاللر:

بو شعریمنی سېنگە یازەمن سېنگە
ایلیق بیر بهارنینگ ایلیق تانگیدە

قیزیل گل خیالی، سکوت سرلری آقر بیر بولاقدېک قویاش آنگیده

حیاتیمنی سېن سیز تصور قیلش
بهارنی چېچک سیز دېمکدیر مېنگه
بو شعریمنی یازدی خیالینگ قُولی
بو شعریمنی ساوغه قیلايين سېنگه

شونینگدېک «آنه جان»، «نېگه اېسله مه ديم؟» پرچه لریگه قره لسین.

شفیقه یارقین افغانستان اؤزبېک شعریتیده آق شعر قالبی رواجی اوچون
آلغه قدملر تشله دی. تۆپلمده گی «طالع سیز گؤزهل»، «فرزانه نوایی گه»،
«صلح اوچون کوره ش»، «تیریک غزل»، «گلر بیرلیگی»، «سلام»،
«بېگیم، سیزنی نېگه سېوه من؟»، «بخت قؤشیغی» و اینیقه سه
«آلیسدن بیر سېس» شعرلری بو ساحه ده هم او بیر ملکه لی شاعر
اېکنلیگینی کؤرسته دی. او، آق شعر ژانریده شاعرانه تصور و رمانتیک تویغولرنی
شکلنتیریش اوچون کېنگراق امکانیت تاپه دی و فکر جولانی اوچون اېرکین
محیطا گه اېگه بۆله دی.

«آلیسدن بیر سېس» دېب اتلگن شعرده ایجاد و ابتکارنینگ ینگى
بیر تورى، چقور تویغولر و یوکسک تخیل نینگ اؤزیگه خاص بدیعی افاده سی
کؤزگه تشلنه دی. اونده شاعر آلیسدن ترقله دیگن بیر سمبولینی یره ته دی. اگر
عننوی شعرلرده یلغوز کیشی نالیب، سؤیله سه و مظلوم بینگره ب ییغله سه، بو
شعرده یلغوزلیک نالیب سؤیله یدی، مظلوملیک بینگره ب ییغله یدی، جیم-
جیتلیک فریاد قیله دی، آی و قویاش سجده گه باش قوییب، یفراغلر تیترب

سيغينهدى. بو سېس يېر و كۈكنى تيتره تەدېگن معجزه لى كوچگه اېگه بۇلسه هم، يىراق بيز انسانلرنى آغير اويقودن اويغاتە آلمه يدى.

بو سمبولنى هر كيم اۋز تصورى و دنيا قره شى دايره سيدة توشينيشى ممكن، لېكن شاعر اوندىن فايده لنيب، اۋز اېزگو ايستكلرينى بيلديرگن حالده اۋز جامعه سى، شونينگدېك كيشيلىك جامعه نى تنقيد آستيگه آله دى.

فكر يمچه «آليسدن بير سېس» شعرى، افغانستان اۋزبېك شعر يتيده هم شكل و هم مضمون يوزه سيدن بوتونله ي بير ينگى بيان اسلوبى حسابلنه دى.

عروض وزنلريده شفيقه يارقين تورلى ژانلردن فايده لنه دى. اونينگ مهارتيني كۈيىنچه غزل، رباعى و مثنويده كۈرئش ممكن. اۋزبېك تيليده او يازگن غزللر ساده، تعقيد و ابهامدن اوزاقلېگى بيلن بيرگه لېرىك تويغولر و شاعرانه حسياتنى عكس اېتتيره دى و شاعرگه خاص قره شلر و كېچينمه لرنى سيليق و تكلف سيز اسلوبده بيان اېته دى. غزل اوچون او تىلگن وزنلر كۈيىنچه قيسقه و اۋيناقلېگى و موسيقيلىگى بيلن دقتنى اۋزيگه تارته دى، مثلاً:

قويده گى بيتلرگه دقت قيلينگ:

تانگ آتیب سحر بۇلدى كۈرمه دى كۈزيم اويقو
كيم اوچيردى اويقوم نى، قيلدى كيم مېنى جادو؟

كۈنگليمه تا قيلدى ماوا سۇنگى عشق
سۇزلريمگه بېردى معنا سۇنگى عشق
غنچه لر تويغوسيده پنهان اېديم
يېل بۇليب قيلدى هويدا سۇنگى عشق

بویوک خداگه قسم بقرار و زارینگ من
 وفاسپور سپوریم، باوفا نگارینگ من

کچه تانگ آتگونچه کونگوم کوزلرینگنی یاد اپتر
 اویقوسیزلیکدن تانگ آتگونچه کوزیم فریاد اپتر

سپن کبی دلدار کبرهک دور مینگه
 یار وفادار کبرهک دور مینگه

شفیقه نینگ شعرلریده وطن سپورلیک توینغولری و اجتماعی غایه‌لر
 اوزیگه خاص اؤربن توتهدی. او هر یبرگه بارسه و هر جایده یشه‌سه، وطنی
 اونوتمه‌یدی، اونینگ مهری بیلن یشه‌یدی. کؤپینچه اونینگ شعرلریده بو
 مقدس توینغو تاولنیب، شاعرنی تؤلوقولنتیریپ توره‌دی. اونینگ وطن سپورلیک
 توینغولرینی «نشانه»، «تاپیلمس»، «نبرده‌سپن و نبرده‌مپن»،
 «هجرت بهاری»، «سرگذشت»، اینیقسه «صلح اوچون کوره‌ش» و
 باشقه شعرلریده کؤریش ممکن.

«صلح اوچون کوره‌ش» دپ اتلگن شعرده، شاعر اؤرته‌گه قوینگن اوچته
 سوالگه، اوروش فاجعه‌لرینی کؤریپ، آغیر مصیبتلرگه یؤلوققن، خان و مان و
 فرزندلریدن ایریلگن بیر آته و بیر آنه جواب بیره‌دی. اولر بؤلپب اؤتگن الملی
 واقعه‌لرگه تینیب، اوروشنی آدملر تینچلیگی نینگ اشدی دشمنی، اولکه
 آبادانچیلیگی و معمورلیگیگه رخنه سالوچی اینگ دهشتلی عامل دپ، خلاصه
 چیقره‌دیله. یاشلرده مهر و محبت توینغولرینی اویغاتیش، برچه‌نی اوروشگه قرشی
 سفربر قیلیش، صلح و تینچلیک یؤلیده تینیمسیز کوره‌شیش، هر بیر انسان

نينگ ملي و انساني وظيفهسى اۋرنيدە تورهدى. بو شعر، اوزى نينگ شكل، اسلوب و حجميگه كۈره اوزون و روايتى بۇلىب، حاضرگى افغانستان اۋزبېك شعريتيدە عليحده اهميتگه ابگه دير.

عين حالده شفيقه يارقين صلاحيتلى مترجم هم دير. او ايكي تيل نينگ گرامر قاعدهلرى، لغوى خصوصيتلرى، ادبى سبك و يونهليشلىرىنى يخشى توشونگى اوچون اولردن بير-بيرىگه منظوم يا كه منشور ترجمه قىلىش قابليتگه ابگه. اۋزبېك تىليگه بابرنامه نينگ افغانستانگه تېگىشلى قىسملرى، بابرنينگ غزللر، قطعلر و رباعيلرىنى دريگه ترجمهسى، درى تىلدىن مولانا جلال الدين بلخى-رومى نينگ ۱۶۰ ته رباعىسى، فروغ فرخزاد نينگ بېشسته تۈپلەيدىن بير قطار سيلنمه شعرلرى، شاه غريب ميرزا، كامران ميرزالر شعرلرىنى اۋزبېك تىليگه اۋگيرگنى، اونده بو ساحده يوقارى استعداد و مهارت بارليگىدىن دلالت بېرهدى.

او، شعرلرنى كۈپىنچە اصل وزنيدە، شاعرنينگ كېچىنمەلرى و غايەلرىنى هېچ قندهى تصرفسىز ترجمه قىلىشگه حركت قىلهدى. بو اېسە هر بير ترجمه تۇغرىلىگى نينگ كفالتى دير.

شفيقه يارقين اېركىن فكر و يره تووچن شاعر صفتيدە بيراونينگ ايزيدىن بارمەيدى. هم شكل و هم مضمونده اېسكى قالمىلردن چىقىب، دور طلبى و زمان ايستگى بىلن اويغونلىكده ايجاد قىلىشگه حركت قىلهدى. اونينگ بو اينتيليشىنى او ايشلتگن ينگى- ينگى فورملر، مضمونلر و اولرنى جانلى روشده افاده اېتيدى، شونينگدېك او ايشلتگن بير قطار ادبى تركيبلر، اتمەلر، استعاره و تشبیهلردە يققال كۈریش ممكن. قويدە او يره تگن ينگى اتمەلر، شاعرانه تركيب و افادەلر، استعاره و تشبیهلردن ايرىملىرىنى كۈرستىب اۋتەميز:

یاروغ مهربانلیک، قویاش آنکی، معطر بولوت، یشیل توش، خیال قۇلی، قرانغولیک بیرهمی، نئی تاماغیده توگولگن درد، جیم-جیتلیک نینگ سوو بۇلیب آقیشی، کؤز فریادی، عمر یفراغینی کویدیریش، یولدوز سانار، غزل باغی، آرزو قامتی، هوس تامچیسسی، آی بولاغی، قیزیل کولگو، مهربان قویاش، قویاش کؤزلی، ایستکنی اینجودېک ساچیش، میسهلر اویقوسسی، غنچهلر تویغوسسی، تویغو حریریده یشش، حیا باکره لیگی، کؤز قلدیرغاچی، اونسیز تاووش، یاغدودن اوی قوریش، ایریلیق قۇلی، تیریک غزل، آلتون قناتلی قویاش، قار چاوشی، پیراغلر شیویرلشی، سلام نینگ گللشی، آی نینگ اویقوسسیره شسی، تویغولر تینیقلیگی، قویاشلی یورهک، تاشقین غضب نینگ اېل بۇلیشی، گل تبسمی و باشقه بیر قطار ترکیب و استعاره لر.

شفیقه یارقین تیلیمیزنینگ حکایه نویسلیک ترماغیده هم کؤزگه کورینگن ماهر یازوچی دیر. او، اؤزی نینگ بیر قنچه قیسقه حکایه و داستانلری بیلن تیل و ادبیاتیمیزنینگ اوشبو ترماغیگه هم اؤزی نینگ مناسب و ارزیگولی اولوشینی قۇشکن. بونده اونینگ «ینه کؤریشگونچه» ناملی حکایه لر تۇپلمی یققال گواه دیر.

شونینگدېک، شفیقه یارقین افغانستان اؤزبېک تیلی باله لر ادبیاتیده هم اؤزی نینگ بیر قطار قیسقه حکایه لر و شعرلری بیلن مناسب آدیملر کؤترگن. اؤزبېک باله لر اویچون او یازگن قۇشیق و ترانه لر نهایت ساده، صمیمی و یاقیملی دیر. شاعر آنه بۇلگنی اویچون باله لر روحیاتی و قیزیقیشلرینی یخشی توشونه دی و اونگه ماسلشتیریپ، شعر یازه دی.

شاعريك، مترجمليك و يازوچىلىكدن تشقۇرى شفيقه يارقين ايزچىل ايزلنووچى (محقق) و ادبياتشناس هم دير. او ۱۹۹۸ يىلى فيلالوژى فنلرى ساحهسىدە بابرشاه نىنگ اوغلى كامران ميرزانىنگ شعرلرى بۇيىچە اوز علمى رسالهسىنى ياقلب، دكتورلىك علمى درجهسىنى آلدى. علمى مقدمه لىر بىلن بابرشاه، نادره بېگىم و شاه غريب ميرزا غريبى دېوانلرى نىنگ نشرى، او بجرگن قيمتلى علمى ايشلر سىرهسىگه كىرهدى.

اونىنگ اۋن يېتتى جلد علمى، تحقىقى و ايجادى رساله و كتابلرى همده يوزگه يقين مقالهسى باسلىب چىققن.

نېچە يىل آلدىن اۋزبېكستانده **ظهيرالدين محمدبابر خلق ارا فوندى** تامانىدن چېت اېللىك ايكى عالمگه بابرشناسلىك بۇيىچە قىلگن اولكن خدمتلرى اوچون بابر آلتىن نشانى بېرىلدى. بولر، بابرنامه نىنگ چاپان تىليگه اۋگىرگن و اونى اصل توركچه متنى بىلن اوچ جلدده چاپانده نشر اېتگن چاپانلىك يىتوك عالم پروفىسور «**ايجى مانو**» و بابر دېوانى نىنگ تنقىدى متىنى كابلده نشر اېتىب، بابر و بابر عايلهسى و ايجادلرى بۇيىچە كېنگ علمى ايشلر بجرگن **دكتور شفيقه يارقين** اېدى.

خلاصه قىلىب آيتهدىگن بۇلسك، شفيقه يارقين بىر زمانوى شاعر، يازوچى و ايزلنووچى صفتىده اۋزى نىنگ بار كوچى، غيرتى و همتىنى آنه تىلى - توركى تىل - اۋزبېك تىلى نىنگ رواجى و انكشافىگه بغيشلىب، اۋز ايجادى فعاليتلرى بىلن اېل و يورت حرمتىگه سزاوار بۇلىب كېلماقده.

«**آلىسدن بىر سېسى**» تۋپلمى اونىنگ اۋزىگه خاص شعرى اسلوبى نىنگ كۈزگوسى صفتىده ادبياتىمىز رواجى نىنگ بوگونكى باسقىچىده مېم و تائىرچن اۋرىن توتهدى و زمانگه ماس قرهشلىرى و بدىعى افاده واسطه لرى بىلن

یاش ایجادکارلریمیز اوچون یخشی اؤرنک و معنوی تورتنکی وظیفه سینى بجره آله دى .

مېن فرصتدن فايده لنيب، مقدمه سؤنگيده افغانستان ياش اؤزبېک شاعرلريگه قره ته مهم بير مسئله نى اېستيب اؤتماقچى اېديم: بوگون شعر و ادبياتيميزنى اونينگ اساسى بؤلْميش کلاسيک ادبياتدن اجره تيب اؤرگنيش يا که رواجلتيريش خام خيالدن باشقه نرسه اېمس. شعر و ادبيات اگر اؤز تاريخى ايلدیزلريدن اوزيلسه، البته که انقراض و انحطاط گه يؤل توتهدى .

کلاسيک ادبيات بيزگه چوقور تصور، نازک تخيل، فلسفى فکر يوريتيش، انسان روحى نينگ توييگه يېتیب باريب، اونينگ ايچكى دنياسى بيلن آشنا بؤلْيش، حيات معمالرينى اؤرگنيب، اولرگه شاعرانه يانداشيش يؤلرینى کؤرستيب بېرهدى، لغوى ذخيرهميزنى باى اېته دى، ايزگو غايه لر و نازک کېچينمه لرنى چيرايلى تعبير اېتيش اسلوبينى اؤرگنه دى. شو سببلى، بير شاعر و يازوچى هر قنچه کلاسيک شاعرلر حياتى و اثرلرى بيلن کؤپراق تانيش بؤلْيب، اولرنى يخشى اؤزلشتيريب الگن بؤلْسه، اؤشنجه قدرتلى ايچاد و افاده ملکه سيگه اېگه بؤلهدى .

مېن اوشبو انکار اېتیب بؤلْمه يديگن حقيقتنى نظرده توتگن حالده تاكيدلماقچى اېديم که ياش شاعر و ايچادکارلریميز کلاسيک ممتاز شاعرلریميز اثرلريگه قيزيقيب، اولرنى دقت بيلن اؤقيب، لفظى و معنوى صنعتلرينى توشونسه لر، فکر و خيالنى افاده لئش اسلوبلرينى اؤرگنيب، عروض وزنلريگه هم اعتبار بېرسه لر، شېهه سيز شعر يازيش، مضمون يره تيش صلاحيتلرى آشه دى، باريب- باريب اثرلرى ضعيف ترکيب، تعقيد و ايهام، تکرار و تصنع، وزندن

چیقیش یا که سکتەلیکلرگە یۇل قۇییش کبی کمچیلیکلردن خالی بۇلەدی و اقتدارلی شاعرگە ایلنەدیله.

شونینگدېک، قرداش مملکتلر اینیقسه اۋزبېکستان، آذربایجان، تورکیه، تورکمنستان و باشقەلر نینگ شعرو ادبیاتی بیلن آشنا بۇلش یاش شاعرلریمیزگە ینگى افقلرنى آچیب بېرەدی. بونده، اینیقسه کیریل یا که لاتین یازووینی اۋرگنیش هر بیر اۋزبیک قلمکشیکه جوده ضرور. چونکه او، اۋزبیک تیلیدە یرەتیلگن شعرى اثرلر، داستان و رمانلر، بدیعی ترجمه‌لر، تیل و ادبیاتیمیز بۇیچە اlyb باریلگن علمی تحقیقاتلر کبی توگنمس خزینه‌لر اېشىگینی آچەدی و برماق و زلریده شعر یازیش یۇلری بیلن تانیشتیره‌دی.

افغانستان اۋزبیک شاعرلری بولردن تشقری ادبی فنلرنی اۋزلاشتیریش بیلن بیرگە ۲۱ نچی عصر شاعرلری صفتیده دایره‌المعارفی معلوماتلرگە اېگە بۇلیشلری ضرور. کېرەکلی فنلرنی اېگللەمسدن هېچ بیر شاعر و یازوچی جمعیتنى بیلیب آلیش، ایستکلرنی توشونیش و زمان روحینی انگلش امکانیگە اېگە بۇلمەیدی، نتیجەده یوکسک معیارلر بیلن اۋلچنەدیگن شعرلر یرەتیشگە اېریشە آلمەیدی.

علوم دکتوری

عبدالحکیم شرعی جوزجانی

تاشکېنت - ۲۰۰۷

یاروغ مهربانلیک

بو شعریمنی سېنگه یازەمن، سېنگه
ایلیق بیر بهارنینگ ایلیق تانگیده
قیزیل گل خیالی، سکوت سرلری
آقر بیر بولاقدېک قویاش آنگیگه

نفس آلکنیمده سېنی اویله سم
معطر بولوتدن یاغر عشق اونى
سېنینگ بیرله دایم یشیل توش کبی
اوتر بو حیاتنینگ منور تونی

غزل یاز گنیمده، سېنینگ کۈزلرینگ
 یاروغ مهربانلیک ساچر سۆزیمگه
 بو یالغیز لیگیمده، خیالینگ قۇلی
 گۈزهل بیر بهشتنی آچر کۈزیمگه

حیاتیمنی سېن سیز تصور قیلش
 بهارنی چچکسیز دېمک دور مېنگه
 بو شعریمنی یازدی خیالینگ قۇلی
 بو شعریمنی ساوغه قیلایین سېنگه

کابل: ۱۳۸۶

یخشیلیک تمناسی

گل آچیلدی هر یانه، کؤز آچیب تماشا قیل
نوبهار یبلی اېسدى، اېمدى میل صحرا قیل

غنچه لر کولیب تورگن، لاله لر تۇلیب تورگن
ساز و صحبت اسبابین برچه گه مهیا قیل

اؤینب ای صبا قاچگیل، غنچه کؤکسینی آچگیل
کؤککه عطرینی ساچگیل، یبر و کؤکنی زیبا قیل

تا سېويشگه فرصت بار، بۆلمه سېوگيدن بېزار
مهر ايله سېويملى يار، ابل يوراكيدە جا قيل

اې ييگيت وپنداشييم، اې ايناغە- قرداشييم
علم و فنى اۋر گنگيل، اۋزنى يىخسى دانا قيل

ايسته سنگ جهان بۆلسە، اولكە جاودان بۆلسە،
ابل-اولوس امان بۆلسە، خلق ايله مدارا قيل

اولكە خدمتين قيلگيل، انه حقينى بيلگيل
يخشيليك تامان بارگيل، يخشيليك تمنا قيل

اۋتدى رنج و محنتلر، كېلدى يىخسى فرصتلر
يارقين اۋلدى ظلمتلر، نور ايچيدە ماۋا قيل

كابل: ۱۳۶۰

قیله کۆرمه

عشقیمده اؤزینگنی ینه شیدا قیله کۆرمه
وصلیمنی تصوره تمنا قیله کۆرمه

کۆز یاشی و دل قانی و نالہنگگه ایشانمه
یؤلیمده کۆزینگ یاشینی دریا قیله کۆرمه

آهینگ اثری گاهیده یوز ناله دن آرتیق
آهینگنی ینه ناله گه سودا قیله کۆرمه

دردیمگه یؤلیقن کیشی درمان تاپه آلمس
مبندن اېسه بو درد، مداوا قیله کۆرمه

هرکیمگه جدالیک غمیدن شکوه قیلورسپن
گر عاشق اېسنگ، شکوه بېجا قیله کۆرمه

تویغو و خیالیمده غزل باغیده یورسم
روحیمده گی عالمنی تماشا قیله کۆرمه

کابل: ۱۳۷۰

گل و شبنم

تانگ آتیب سحر بۇلدى، كۆرمەدى كۆزوم اويقو
 كيم اوچيردى اويقومنى؟ قىلدى كيم مېنى جادو؟
 فارغ اېردى تا كۇنگلوم، ساغ اېدى تن و كۇنگلوم
 يانديرىب تنيمنى عشق، ايلهدى كۇنگولنى سوو
 اېمدى قى تامان بارسم، راحت و فراغت دېب،
 اول تاماندىن البتە، درد و غم كېلر اوترو
 عشق اېلى مثاليدور، برگ گل بيلن شبنم
 كۆزلريده نم بۇلسە، لبلريده دور كولگو
 اوندىن اۆزگەنى كۇنگلوم ايستەمس بو دنيادىن
 اې خدا، وصاليدىن قيلمە گيل مېنى اېرو

تاشكېنت: ۱۹۹۷

چیقسه قویاش مغربدن

بو دنیاده تاپیلمه‌یدی چین سېوگی
ایشانمه هېچ قچان، سېوگی سؤزیگه
هر کیم دېسه، "چین سېوگیدن توله‌من"
کوره‌سن آداوچی هوس کؤزیگه

اؤتدی شیرین – لیلی لرنینگ دوره‌سی
تاپیلمه‌یدی باشقه فرهاد و مجنون
کؤنگول قۇیمه، هېچ آلدنمه سېوگیگه
چین سېوگی هم فقط هوس دور بوکون

چیقسه اگر قویاش مغرب تاماندن
کونده، یولدوز پارلسه تېگره‌ککه
آقسه اگر تاش بگریدن قیزیل قان
تاپیله‌دی چین سېوگی هم یوره‌ککه

تاشکینت: ۱۹۹۹

اۋیلر یولدوزی

كېچە تانگ اتگونچه كۈنگلوم كۈزلرينگنى ياد اېتر
اويقوسيزليكدن تانگ اتگنده كۈزيم فرياد اېتر

اۋى لرينگ يولدوز بۇليب، آى ياروغيده مېن بيلن
اۋينه شر هر كېچە و جان و كۈنگولنى شاد اېتر

هر قچان كيم حسرت و قيغو يوره كده جايلىشر
كۈزلرينگ يوز يىخشى تويغونى انگا ايجاد اېتر

سېن بيلن اوچرەشديم و سېوگى توغيلدى كۈنگلومه
اېمدى سېنگە دل قوشى سېره ب غزل انشاد اېتر

كويسه- كويسين عشق اۋتيدە جان و تن ويرانهسى
سېوگى، كويگن جان و تننى ينگيدن اباد اېتر

اندجان: ۱۹۹۱

طالع سیز گۆزهل

تینیق کۆز گوگه نازلنیب، آیته من:

«ایا کۆز گو جان،

مېنگه بېرگیل جواب

کۆزینگه گۆزهل کۆرینرمن می، یۇق؟»

مېنگه مهر ایله کۆز تیکیب آیته دی:

«باشینگدن ایاغینگ گچه دور گۆزهل

خیالینگ گۆزهل دور، جمالینگ گۆزهل

اۆزینگ بیر مَرل، کۆزلرینگ دور غزل

تینینگى كومتىدىن يسب دور خدا
 بۇيىنگ آرزو قامتىدىن بلند
 نىگهينىگ هوس بادهسىن تامچىسى
 لىينىگ غنچه نىنگ قىب قىزىل كولىگىسى
 تىشىنىگ لاله يفراغى نىنگ شبنمى
 سېسىنىگ دور دوتاردن تره لگن صدا
 و يا شعر و نى نىنگ قۇشىم كويله شى
 سۇزىنىگ ايلك بهار قوشلرىن سېره شى
 ساچىنىگ آى بولاغى ، تىنىم كېچەسى
 خصالىنىگ ياقىملى مېين تانىگ يېلى
 چىراى كۇز گوسىده گۇزەل اپر كەسن
 گۇزەللىر ايچىده اۇزىنىگ بىر تەسن
 ولې ، بو گۇزەل لىكنى بىلگۇچى ، كىم ؟
 ولې ، بو چىراى نىنگ خرىدارى ، كىم ؟
 گۇزەل اق بىلك سن ،
 ملك سن ،

ولې ،

چىراى باشقه و بخت دور باشقه چه
 گۇزەل سن ، ولې طالعىنىگ يۇق سېنىنىگ
 بوتون عشق سن ،
 عاشقىنىگ يۇق سېنىنىگ «

تاشكېنت: ۱۹۹۸

ايریلیق شکوهسی

ايله دی قسمت مینی افغانستایمدن جدا
تشله دی غربتده، قیلدی خان و مانیمدن جدا

ترک ایتیب چیققچ وطندن، اوشبو راز اولدی عیان
کیم وطن دور جان و جسمیم بولدی جانیمدن جدا

اؤز وطنده شهیره ابردیم، هم سپویملی، محترم
اؤزگه یورت ایتدی مینی نام و نشانیمدن جدا

آشیانسیز آنه قوشلر دردینی بیلدیم انیق
تا که بۆلدوم غربت ایچره آشیانیمدن جدا

تاولنردی باشیم اوزره مهر ایله یارقین قویاش
آه، کیم بۆلدوم قویاشلی آسمانیمدن جدا

اؤزگه لر مېن خسته گه یوز مهربانلیک قیلسه لر
کۆرینر مېنگه ستم دېک، مهربانیمدن جدا

درد ایله آرام ابدیم، آرام جانیم قاشیده
یۇق مېنگه آرام، اؤشل آرام جانیمدن جدا

تاشکېنت: ۱۹۹۷

وصال ایستگی

یار اگر یار اېسه، یاره جفا قیلمه یدور
مهربانلیغ اونوتیب، ترک وفا قیلمه یدور

یارلیغ شیوهسی دور گاه نیاز و گه ناز
أول کبی، عمر بؤیی بیزنی ادا قیلمه یدور

هر تامان باقسه اؤشل یانده توررمن، اما
کیبریگی اؤقلری کؤکسیمنی یارا قیلمه یدور

اَیریلیق دردی و تهمت غمی و رشک اؤتی
 اُول ستم قالمه دی کیم، یار منگا قیلمه یدور

گرچه دردیمنگه چوچوک سؤزی دوا دور، لَپکن
 یار کؤپ درد بَریب، هَیچ دوا قیلمه یدور

هر زمان ینگى جفا رسمینی توتگه ی، نَبته یین؟
 بنده لردن اویالیب، ترس خدا قیلمه یدور

ایگی آچونده کؤنگول، وصلینی ایستر دایم
 لَپکن، اُول یار، بو ایستکنی روا قیلمه یدور

تاشکینت: ۱۹۹۸

سَلْمَنَّا

كۆزیم توشدی جمالینگگه، بو دیدارینگگه سَلْمَنَّا
كۆزینگ، دل رازینی آیتدی، بو اظهارینگگه سَلْمَنَّا

گهپ مهرینگ بیلن باقیب، دلیمنی شاد آیلرسن
گهپ جور ایله اؤلديرگوچی کردارینگگه سَلْمَنَّا

قه یبرگه کیم قدم قوئیسنگ، آچیلگه ی یشنه بان گلر
كۆزیمگه کپل، قدم قوئگیل، بو رفتارینگگه سَلْمَنَّا

سپننگ یادینگ بیله ای جان، قرا توننی تانگ آتتیردیم
مینگه باقمه‌ی جفا قیلدینگ، بو آزارینگه سلما

همه جور و جفالرگه وفا و مهر قیتردیم
نه بؤلگه‌ی گر دپسنگ اوشبو وفادارینگه سلما؟

«عظیمی» شعرینگه اوخشش یره تدیم اوشبو شعریمنی
یپتر مینگه ایلیم گر آیتسه: اشعارینگه سلما^۱

کابل: ۱۳۶۰

۱ استاد قاری محمد عظیم عظیمی نینگ ۹۰ یاشگه کیرگنلیگی مناسبتی بیلن قوملر و قبیله لر وزارتتی و یازوچیلر اویوشمه‌سی تامانیدن دایر ایتیلگن اولوغلاو سیمیناریده عظیمی نینگ شو وزن و قافیه دهگی غزلی مشاعره گه قویلدی. بو غزل، اوشه مشاعره اوچون یازیلگن و اوقیلگن شعرلر جمله سیدن دیر.

آیریلیقده قالدیرمه

توشلریمده سبن بیرلن بیر کییمده یاتگه یمن
 کپلمه سنگ، قرا توندپک قیغولرگه باتگه یمن
 سبن سیز ای قویاش کوزلی، موز ایچیده قاتگه یمن
 آیریلیقده قالدیرمه، آیریلیقده اؤلگه یمن

کپچهلر تانگ آتگونچه، کوزلرینگنی اویله یمن
 آیدین آی بیلن بیرگه، کوزلرینگنی سؤیله یمن
 سبن اوچون قوشیق باغلب، کوزلرینگنی کویله یمن
 قیب- قیزیل چپچک دورمن، آیریلیقده سؤلگه یمن

يېل بۇليب، اياغينگه ايستگيمنى ساچگه يمن
 قيغولى كۈنگول درددين، مېن قاشينگده آچگه يمن
 سېندن آيرو كيم سارى، قەى تامانگه قاچگه يمن؟
 آيريليقده قالديرمه، بۇلمسه نې بۇلگه يمن؟

كون سه يين يورا كيمده، آرتەدى سېنينگ سېوگينگ
 سېن سارى آياغيمنى، تارتەدى سېنينگ سېوگينگ
 هر تمانگه يوزلنسم، تارتەدى سېنينگ سېوگينگ
 اۋزليگيمدن اجرەلديم، سېوگى بىرلە تۇلگە يمن

كابل: ۱۳۷۰

سۈنگی عشق

کۈنگلیمه تا قیلدی ماوا، سۈنگی عشق
سۈزلریمگه بپردی معنا، سۈنگی عشق

غنچهلر توغوسیده پنهان ابدیم
یپل بۈلیب، قیلدی هویدا، سۈنگی عشق

میسهلر اویقوسیده اویغاق ابدیم
کۈزلریمگه یایدی رۈیا، سۈنگی عشق

نئی تاماغیده توگیلگن درد ابدیم
بیر چالیب، ایتدی مداوا، سۇنگگی عشق

مېنده جیم- جیتلیک آقردی سوو بۇلیب،
موج اوریب، باشلتدی غوغا، سۇنگگی عشق

ساچلریمدن تون چېچکلر عطرینی
آقیزیب، آقیزدی دریا، سۇنگگی عشق

درد و لذت آره سیده، بیلمه دیم
ایلك محبت اپردی مو، یا سۇنگگی عشق؟

تاشکېنت: ۱۹۹۹

فرزانه نوایی گه

باله لیک دوریمده آته م دبردیله:
 کون باتر ساری عجیب بیر شهر بار
 خانقاهی هر مسافر ببنواگه،
 یخشی منزل دور

کوک اوپر قورغانلری،
 رند و عیارلر گه ماوا دور
 مدرسه، دارالفنونیده اوقووچیلر و عالمیر
 تون و کوننی ییلمه بین محنت چپکر
 باغ و راغی میسه و گلر بیلن گویا که جنت دور

سوولرى موزدېك ساووق
 بې غبار آسمانى دېنگىزدېك تىنيق
 كېچەسى كوندوز كىبى
 چلچراغلىر بىرلە يارقين دور

• • •

بو عجايب شهردە
 باغچهسى جنت مثال بىر فيضلى اوى كۆرينور
 اوشبو اوينىڭ اېشىگى
 كېچە- كوندوز اېل اوچون اچىق
 بېنوالرگە نوا
 دردمندلرگە دوا دور، اوشبو اوى

اويدە، اما بىر دھا
 بىر اولوغ، فرزانه، انسان بار
 مال و دولت اونده چېكسىز بۇلسە ھم،
 بارىنى علم و ھنرلر نىڭ رواجىگە،
 ملك آبادانلىگىگە، صرف اېتگن دور
 اېل اوچون عالى عمارتلىر
 مسجد و مدرسە و حمام و كۆپرىكلرنى قورگن دور
 خانقاه، كاروانسەرلرنى
 ھم تېگىرمان و قودوقلرنى
 خلق اوچون بنىاد قىلگن دور

اۋزی، دنیا لذتیدن واز کپچیب،
 اوئیده خلوت قیلیب،
 اۋز اېلیگه،
 اۋز تیلیگه، کۋپ اثرلر
 اونوتیلمس یادگار لیکلرنی یازگن دور
 شعر و نثر و علم و حکمتده
 خمسه و تاریخ و دېوانلر یره تگن دور
 مطرب و نقاش و شاعرلر
 خوشنویس و فاضل و عالم دهالرنی
 هر تاماندن چارلب، اۋز شهیریگه بییگن دور
 قنچه- قنچه کسب و فن اهلی،
 اوشبو غمخوار و مربی آرقه لی
 کسبی نینگ اوجیگه یبتگن دور
 قنچه کبنت و شهرلر
 او طفیلی، ینگیدن بنیاد ایتیلگن دور
 او بیلن، بیر ملک و بیر ملت
 دهر ارا شهرت قازانگن دور

لېکن ...

اۋزی، یگه و یلغوز
 باله سیز، عایله سیز،
 دنیادن اۋتگن دور

اۋتگن ...

اما برچہ آثاری

اېل- اولوس بۇلگونچہ،

دنیا باریچہ،

معنویت آسمانی اوجیدہ،

یلتیراق یولدوز بۇلیب،

منگو یشب تورگہی

• • •

مېن، کیچیک لیکدن

کۇپ سېوردیم، بو عجایب شھرنی

مېن، کیچیک لیکدن

کۇپ سېوردیم، بو اولوغ فرزانہ انساننی

لېک، اونینگ آتینی بیلسم هم،

جاودان آثاریدن

قنچہ ییللر بی خبر قالگن اېدیم

• • •

بو خطا، مېندن اېمس،

بو خطا، سېندن اېمس،

بو خطا، ییزدن اېمس اېردی

بو خطا، ظالم فلک،

بو خطا، مھر و مروت سیز زمان،

بو خطا، ییزگہ عدالت سیز توزوملردن اېدی.

مېنى كېچير،
 اي عزيز شهريم!
 مېنى كېچير،
 اي اولوغ بابام!
 ايستگيم:
 محروم اېليم حقى،
 اي گوزهل شهريم «هرى»،
 آباد بؤل!
 افتخاريم، سېوديگيم،
 اي اولوغ بابام «نوايى»،
 شاد بؤل!

کابل: ۱۳۶۹

تاپيلمس (۱)

ويران وطنيمدېك ينه ويرانه تاپيلمس
ويران وطنيمده مېنگه كاشانه تاپيلمس

غربتهده حقارت غمى و فقر اوتى دېك
جانيمگه بلا ، جسميمه زولانه تاپيلمس

هر نې كه يوقالسسه، تاپيلر سعى ايله، اما
دنياده فقط آته بيلن آنه تاپيلمس

دپيلىك كه: وطن عشقيده دپوانه كم ابرمس
مېندېك وطنيم عشقيده دپوانه تاپيلمس

دل اهلى و سؤز اهلى اوقيب شعرلر يمنى
دېرلر: بو گهرلر كى دردانه تاپيلمس

تاشكېنت: ۱۹۹۷

تاپیلمس (۲)

مېندېک، ینه بیر دلبر فرزانه تاپیلمس
سېندېک، ینه بیر عاشق دېوانه تاپیلمس

عشق عالمیده تاپیله دور خسرو و مجنون
فرهاد کبی عاشق مردانه تاپیلمس

مینگ بیر کچه افسانه اؤقیب بېردی شهرزاد
افسانه چی یوق اېمدی و افسانه تاپیلمس

مہن مہر و وفا شمعی من و قنچہ کہ یانسہ
شعلہ مگہ کویب یانگوچی پروانہ تاپیلہس

جانیمنی فدا قیلماغیم آسان ابرور، اما
جانیمنی فدا قیلگوچی جانانہ تاپیلہس

ساقی و چاغیر، کوی و قوشوق، برچہسی حاضر
بیلہم، نېگہ دور، حالت رندانہ تاپیلہس!

تاشکېنت: ۱۹۹۹

تېنگسيز

أول قرا كۇزدن مېنگە يېتگەي اگرچه درد و داغ
بۇلمەسون بير دم خيالىمدن قرا كۇزىنگ يىراغ

سېوگيدن تۇلقون لىب ايگى قرا كۇزىنگ، مېنىنگ
كۇزلىرىمدن اويقونى آلدى، يوراگىمدن فراغ

سېن كه بېردىنگ اول قرا كۇزدن كسللرگه دوا
آلمەدىنگ اوشبو كۇزىنگ بېماريدن بير دم سراغ

اول قرا كۆز هجرىده تۇلدى قىزىل قاندىن كۆزىم
بېرگىل اې ساقى، اونگه بو بادهدىن نېچه اياغ

كۆپ قرا كۆزلىرىنى كۆردىم، باشقه دور كۆزىنگ سېنىنگ
تېنگ اېمس دور قاره تونلرگه بو اىگى شىچراغ

كۆپ قرا كۆزلىرى بىلن چون آشنا بۇلدى كۆزىنگ
يارقىن اۇلدى كىم، مېنىنگ حرمانىمه يۇق دور اداغ^۱

كابل: ۱۳۶۰

۲ كابل شھرىده، افغانستان بېلىملىرى اكاڧمىسى و يازوچىلر اوپوشمه سى تمانىدىن سلطان حسين بايقرا نىنگ توغىلگن كونىگه بغيشلنگن ادبى كېچه ده، شاعرنىنگ شو قافيه و وزنده يازىلگن غزلى مشاعره گه قويىلگن اېدى. قويىده گى غزل «قرا كۆز» سۆزلىرى الترامى بىلن اوشه مشاعره سلسله سىده يازىلىپ، اوقىلگن.

اونسیز تاوش

اینجیمه مېندن
مېن، سېنی
چین کۈنگولدن
ياشورون سېوگی بیلن سېوهمن
مېن، سېنی
اوزون تونلر قۈینیده
سۈلیم توشلریمده کۈرهمن
مېن، سېن بیلن دایم
میین تویغولر حریریده یشه یمن
مېن، سېنگه
تانگ یېلی چاوشیدن هر کون
یاروغ سالملریمنی یوبارهمن

مېن، سېنى
 تون و کون نینگ تىنيمسىز ايله نيشيده
 تىنيمسىز اېسله يمن
 مېن، سېنى
 ساغينچلر گه اۋرە لگن يوره گيم نینگ
 هر بير تلپينيشيده
 اونسىز تاووش بيلن چقىره من

اينجيمه مېندن
 اگر حيا باکره ليگى
 سېوگيمنى سېنگه اظهار اېتيشيمگه
 امکان بېرمەدى

اينجيمه مېندن
 چېچکلر يفر اغلريده ياشينگن ايفاردېک
 کۈنگليم توييده ياشينگن سرلرنى
 تيليم ناتوانليگى ايتە ألمە گن سۈزلرنى
 سېوگى بهار يده
 کۈزيم قلدير غاچلرى
 سېنگه ايتيب بېرىشى ممکن!
 اينجيمه مېندن.

تاشکېنت: ۲۰۰۰

نېرده سپن و نېرده مېن؟!

سپن ادير، مېن گلستان من، نېرده سپن و نېرده مېن؟
سپن يپر و مېن آسمان من، نېرده سپن و نېرده مېن؟

سپن، سؤنيب قالگن آلاونينگ كؤككه ساوريلگن كولى
مېن، قوياشدېك نورفشان من، نېرده سپن و نېرده مېن؟

سپن، خزانديك سرغه ييب، محزون كېچيرگه يسن حيات
مېن، بهار يې خزان من، نېرده سپن و نېرده مېن؟

سېن، كورهش ميدانيدن بير زومده قاچگن پهلوان
مېن، جسارتلى كورهشچى، نېرده سېن و نېرده مېن؟

سېن، امير و مېن، فقير، سېن، سېوگى سيز اۋلگن تيريك
مېن، اۋليك تنلرده جان من، نېرده سېن و نېرده مېن؟

سېن، قرا تون بغريده يۋلين يۇقاتگن كېمه، مېن
موج ايله هم ائسيان من، نېرده سېن و نېرده مېن؟

سېن، ادير- توزه قوروب قالگن كېرهك سيز بير تيكان
مېن، چېچك اپرنيدە قان من، نېرده سېن و نېرده مېن؟

سېن، وطننى اۋتگه سالگن، ياوگه ساتگن، اۋغرى سن
مېن، وطنگه پاسبان من، نېرده سېن و نېرده مېن؟

شبرغان: ۱۳۷۶

یاغدودن قوریلگن اوی

سپن ایریلیب مپندن ییراققه کپتدینگ
 قه یریلیب مپن ساری قیا باقمه دینگ
 کپچه - کوندوز ییغلب، سپنی ایزله دیم
 وصالینگ شاده سین بؤینومگه تاقمه دینگ

ایریلدینگ و سپندن ایریلمه دیم هیچ
 توشیمده هم سپن سن، آنگیمده هم سپن

لحظه لريم تۇلىق خيالينگ بيلن
تونيمده هم سېن سن ، تانگيمده هم سېن

سېكىن - سېكىن اۇتر سېن سيز حياتيم
لذت سيز حياتنى ، ايتگيل ، نې قيله ي؟
يوره ك آلگننگنى بيله من انيق
يوره ك بېرگننگنى نيمه دن بيله ي؟

اۇتمس كېچە لرده گاهي يازيب شعر
شعرينگ بيلن گاهي ، الدهيمن كۇنگول
خيال ايچره گاهي ، سېندن سۇره يمن :
«قچان بېرلشركن ، بو اجره لگن يۇل؟»

ايسدن جره نگر ، ياقيملى سېسينگ
شرشره سېسى دېك ، قولاقليمده
ايتە سن : «كېلرمن ، قيتيب يانينگگه
گلدېك اچيله سن قوچاقلريمده»

گۇزەل تويغولرگه تۇله دى كۇنگول
سېن بيلن اۋزومنى بېرگه كۇره من

کۆزیم اوتروسیده یشنهیدی چمن
سېن بیلن سېوینیب بیرگه یوره من

أیریلگن سېوگلیم، بس دور أیریلیق
کېل که وصال ایچره دوران سوره یلیک
کېنگ سماء أستیده، سېوگی قؤینیده
قویاش یاغدوسیدن بیر اوی قوره یلیک

تاشکېنت: ۱۹۹۸

وفا شمعی

ظلمت اسیری بۇلگن عياللرفریادی

بوزولگن یورتیمی تا دل کۆزی بیرلن کۆروبتورمن
 کۆزوم یاشین تۆکوب هر دم یوره کدن قیغوروبتورمن
 قچان بخت و سعادت یولدوزی پارله یدی دېب، هر تون
 تانگ آتگونچه تمنا بیرله کۆککه تیل موروبتورمن
 وطنی ظلمت ایچره تشله گوچیلر اویال سین، دېب
 وفا شمعینی بو ظلمت سراده یاندوروبتورمن
 خدا ابرکک-عیالنی تېنگ و ابرکین گر یره تگن دور
 نېچون سېن ابرکین و مېن بند و زندانده توروبتورمن؟
 حقارت بیرله باقمه، سېن عیال سن دېب مېنگه، اؤغلیم
 آنه نگ من، سېنی مېن دنیا یوزیگه کپلتوروبتورمن

تاشکېنت: ۱۹۹۷

امتحان

عرضیمنی سېنگه بیان اېته ی مو؟
دردیمنی سېنگه عیان اېته ی مو؟

بو چرخ فلک ستملریدن
غوغا کؤته ریب، فغان اېته ی مو؟

کؤکسیمنی تیلیب، یوره کنی ترنب
قانیمنی تۆکیب، روان اېته ی مو؟

هر نې كه باشيمگه كېلدى ، سېنگه
سۆزلب ، يوره گينگنى قان اېتهى مو؟

عالم اېلدىن وفا كوتيلمس
جانا ، سېنى امتحان اېتهى مو؟

كوز فصلى ، بهار اېمىش كۆزىنگده
رنگىمنى تۆكيب ، خزان اېتهى مو؟

مشكل وطنىمنى ترك اېتىش دور
آسان مېنگه ترك جان ، اېتهى مو؟

ترك وطن آيله ديم به ناچار
يېر آستيده آشيان اېتهى مو؟

تاشكېنت: ۱۹۹۷

غم ییمه

کېلگه ی اول آرام جانینگ، غم ییمه
مهر ایله اول مهربانینگ، غم ییمه

دردیمه همداستان یوقدور، دېمه
تاپیلور همداستانینگ، غم ییمه

غربت ایچره همزبانینگ بؤلْمسه
مېن بؤلرمن همزبانینگ، غم ییمه

سرغہ ییب قالسہ گلستانینگ بو گون
اپرتہ، یاز اولگہی خزانینگ، غم ییمہ

یورتینگہ حاضر اگر بؤلسہ اوروش
قیتهدی صلح و امانینگ، غم ییمہ

مستجاب اؤلگہی خداگہ التجانگ
دشمن اؤلگہی پاسبانینگ، غم ییمہ

تاشکبنت: ۱۹۹۹

سپن بیلن

سپن بیلن اوچره شدیم، کولدی طبیعت
 سپن بیلن ینگره یدی، سپوگی قوشیغی
 سپن بیلن کوره من دنیانی گۆزهل
 سپن مبنگه بؤلپسن کۆز قراچیغی

سپن اوچون گۆزه للیک، سپن اوچون چیرای
 سپن اوچون بغیشلر یاروغلیک قویاش
 سپن بیلن بو حیات قندهی قووانچلی
 سپن بیلن یبر و کۆک کویله یدی یوواش

آچىلدى چېچكلر، سېرەدى قوشلر
 تال ساچىنى اۋپىب، ترەدى شمال
 سېن سىز گل تىكاندېك قەدەر كۈزگە
 سېن سىز يورەگىمنى اېزەدى ملال

سېوگىنگ يورەگىمدە النگەلى اۋت
 يانەدى كۈن سەيىن مېنى كويدىرىپ
 يورەگىم يىغلەيدى سېنى ساغىنىپ
 دىدارىنگە بۇلمس اۋنى تۋىدىرىپ

كېل، حىيات يۇلىنى بىرگە باسەيلىك
 بۇلەيلىك بو يۇلدە ايگىمىز يۇلداش
 اجرەتمەسەين بىزنى ايرىلىق قۇلى
 توغدىرمەسەين ھجران كۈزىمىزدە ياش

كۈكسىمدە عشق اۋتى يانەدى مدام
 سېنى ھم كويدىرسەين سېوگى اوچقۇنى
 سېرەسەين دل قوشى سېوگى قۇشىغىن
 يىنگرەسەين فسادە بو قۇشىق اۋنى

كابل: ۱۳۸۰

تیریک غزل

ایچکی و تشقی گۆزه‌ل لیکده تېنگسیز قیزیم گه:

باغده گل اچیلمه‌گن
 بو، سېنینگ یناقلرینگ
 قوشلر هم سیره‌مه‌گن
 بو، سېنینگ قووناق سېسینگ
 ابرته‌لر تانگ اتمه‌گن
 بو، سېنینگ تبسمینگ
 قویاش یاغدو ساچمه‌گن
 بو، کۆزینگ، نگاهلرینگ

یولدوز یلتیره مه گن
 بو، یلتیراق تیشلرینگ
 صبا عطر سپمه گن
 بو، ساچلرینگ ایفاری
 سېن، نه قدر گۆزهل سن!

سېن، نه قدر گۆزهل سن!
 قیزیل گل لبلریدن
 تامگن تامچی عسل سن
 طبیعت قوچاغیده
 بیرهب یورگن مرل سن
 گۆزهلر آرہ سیده
 گۆزهللیکده مثل سن
 حیاتیتم دپوانیده
 مېن یازگن غزل اېمس
 خدانینگ اؤزی یازگن
 تېنگسیز تیریک غزل سن
 سېن، نه قدر گۆزهل سن!

تاشکېنت: ۲۰۰۳ م.

کۆزگو و دیدار

آخته ریب تاپدیم سېنینگدېک یارنى
آق کۆنگول، بیر مهربان دلدارنى

سۆزینگه اؤرگندیم، اېمدى ایستهرم
هر زمان سېندن چوچوک گفتارنى

سېن یشیل بؤیلى تېرهک، مېن نسترن
یشنه ترمیز ایگیمیز گلزارنى

کۆزلریم کۆزگو و سېن دیداری سن
کۆزگودن اجره تمه گیل دیدارنی

بېرسه، بېرسین مېنگه یوز آزار چرخ
بېرمه سین بیر دم سېنگه آزارنی

سېنگه دېب، آیتدیم بو شعریمنی، سېنگه
سېن بیلرسن قیمت اشعارنی

تاشکېنت: ۲۰۰۳ م.

اۋیلر دېنگیزی

یلترەب تورگن یاشیمگە باقمە، مونچە سرسری
 ھجرارا تون قۇینیدە بیلگیل، توغیلدی اخترې

وصلارا یشنەب اچیلدیم، اۋزگەر کۈز قیلدیمو؟
 کیم تیکاندېک کۈزلریمگە کیردی ھجران نشتری

ایریلیق وادی سیدە یۈلیم یۇقالدی، سېوگلیم
 سېندن آیرو کیم قیلور بو یۈلدە مېنگە رھبری؟

هر تاماندن بير بلا ياغدى باشيمگه، نيله يين؟
ني قاقيشگه بار اياغيم، ني اوچيشگه شهپري

آل يناغيم سرغه ييب، عشاق ارا تاپديم بها
عشق ايليگي اؤرته ده قيلدى مگر كيماغري؟

كؤزلرينگ كؤزگوسيده عكس ايتسه گر تويغولرينگ
كؤزلريم اوتروسيده هر دم اچيلگه ي منظرې

كېچه، تانگ آتگونچه اؤيلر دېنگيزيده چؤميليپ
ايلگيمه، اي كاش، كېلتورسم وصالينگ گوهري^۱

۱ بابر تولدى نينگ ۵۱۰ يىلليگي مناسبتى بيلن جوزجان ولايتيده اۆتكهزىلگن سيمينارده بابر نينگ شو وزن و قافيه بيلن يازگن غزلى مشاعره گه قۇيىلدى. يوقارىده گى غزل شو مشاعره مناسبتى بيلن يازىلىپ، اوقىلگن اېدى.

ایگی یریم، بیر بوتون

دلیمنی سییله یدی عجیب بیر تو یغو
 بو، حسرت هم اېمس، آرزو هم اېمس
 کبچه لر کبلمه یدی کؤزیمگه اویقو
 بو، افسون هم اېمس، جادو هم اېمس

کبچه لر آی بیلن صحبتلر قوریب
 دلیمده گیلرنی اونگه آیته من
 تانیش یولدوزلرنی بیر مه بیر کؤریب
 تانگ آتگنده ینه اویگه قیته من

کېچەلریم شوندهی سحر بۆلهدی
 کوندوز هم بو تویغو ترک اېتمس مېنى
 یوره گیم تلپینیب، اېزیلیب کېتر
 قچان که اېسله سم، ساغینیب سېنى

بو قندهی تویغو که سېنى اوچره تسم
 یېر و آسمان بیردن کېنگه ییب کېتر
 فرشته لر گؤیا آلقیشلب، کویلب
 یان- اطرافگه گلر، عطرلر سېپر

بو قندهی تویغو که سېنى کۆرمه سم
 کۆرونمس کۆزیمگه یېر هم، آسمان هم
 بؤم- بؤشلیک توبیگه گؤیا چۆکه دی
 بو پارلاق قویاش هم، یاروغ جهان هم

محبت اېمس مو، بو عجیب تویغوم؟
 سېن هم تانیس مو سن، او بیلن، جانیم؟
 کۆزینگده عکس اېتسه، ساغینچیم، آرزوم،
 یوره گیمده قالمس، قیغو - ارمانیم!

دیدییلر: آدمزاد، یریم یرهلگن
آخته ریب تاپه دی، یرمینی بیر کون.
سپن، مپنینگ یرمیم سن، کؤنگلیم سپزه دی
بیر کونی بؤلە من سپن بیلن بوتون

ایتالیا، میلانو-۲۰۰۲

الداوچی

سېن ھم آیتگن اېدینگ: "سېنى سېوھمن"
 مېن ھم آیتگن اېدیم: "سېنى سېوھمن"
 مېنگە آیتگن سۆزینگ یلغانگە چیقدى
 اېندى خاطریمدن سېنى یووھمن

الداوچی سۆز لرینگ، الداوچی کۆزینگ
 مېنى اۆزلیگیمدن آییردى بوتون
 الدەنىب سېن بیلن حیات کېچیردیم
 عاقبت نصیبیم کۆز یاشى بوگون

الداوچی سېوگلیم، مېنى الدەمە
 اېندى سۆز لرینگگە ھېچ ایشانمە یمن
 محبت شعلە سى سۆندى دلیم دە
 اېندى بو شعلە گە کویب یانمە یمن

آق تېرەك

مېندن أيریلدی ، غمیمنی بیلمهدی
اؤیلری مېندن دمی أیریلمهدی

غنچه دېك سېوگی توگولدی گونگلیمه
هجر ییلیدن عاقبت أچیلمهدی

آق تېرەك دېك باش كؤتردی كؤك سری
مېن سری بیر شاخه سی قه یریلمهدی

اۋزگەرگە قىلدى يوز مەر و وفا
مېنگە حتى بىر جفا ھم قىلمەدى

تىلدى كۆك بغيرىنى اھىم اۇقلىرى
تاش يوراگىگە، ولې سىنچىلمەدى

دېر اېدىم: كۆرسىم، غمىمنى ایتەمن
كۆردىم و فيغولرىم ایتىلمەدى

دېر اېدىم: ھوشلى بۇلىب يور، اي كۈنگول
تېلبە كۈنگلوم بىر زمان ائىلمەدى

ھالند: ۲۰۰۲

آنه جان

کېچیر مېنى کېچیر، آنه جان
 احوالینگنی گر سؤرالمه سم
 بؤلمه مېندن آزرده، اگر
 دردینگه مرهم بؤلالمه سم

یؤلیمگه کؤپ بؤلمه انتظار
 مېنینگ اوچون چېکمه اضطراب
 قرانغو دملرده، آنه جان
 یادینگ دور مېنگه بیر آفتاب

کۆپ آیلر دور، سېندن جدامن
شهرلرنی گېزيب هر تمان
محنت و غملرگه رضامن
اگر بۇلسنگ آنه جان، امان

تيريكچيليك يوموشلريدن
هر زمان دور باشيمده سودا
قيغورمه، قيزگينه م ييراق دېب
كۈنگليم سېندن بۇلمه گه ي جدا

تومن ايچره قالسم، آنه جان
مهرينگ بۇلر مېنينگ قوياشيم
يلغوزليكدە دردینگنى اېسلب
«كۈزلريمدن قلقىيدى ياشيم»

مزار شريف: ۱۳۷۶

هجرت بهاری

کېلدى گۆزه للیک بیله کۆرکم
قیلدى ینه معجزه سین آشکار

نورینی بیره تدی جهانگه قویاش
قیلدى صبا غنچه نی سرینی فاش

شاخه سینى قمریگه بېردى چنار
سایه سینى قیلدى کۆنگول اختیار

كۆزىنى نرگىس چو خمار ايلهدى
برچهنى مخمور بهار ايلهدى

اېسكى قوروق شاخه ده اچىلدى گل
بۇلدى اونىنگ حسنىگه شيدا كۇنگول

تانگده، چېچك برگيده شبنمى كۇر
شبنم اېمس، بلكه بير اينجو دورور

ميسه بېزه تدى چمن و دشتنى
دل تيله گه ي دشتده گلگشتنى

پردەنى اچدى يوزيدن لاله لر
كبيدى چېچك كۈيلگىنى ياله لر

ميسه دېمه، اينجى ايبك يايدي باغ
لاله دېمه، كۇزنى ياروتگن چراغ

كۆكده بولوت يىنگى قۇشيق كويلهدى
ياغمير اېسه، اۋز سۇزىنى سۇيلهدى

یاغمیر اېمس، طرفه طراوت اېرور
خسته کونگولرگه حلاوت بېرور

یاغمیر اېمس، اېسکی چاغیر دې، اونی
یېرگه خدا رحمتی دیر دې، اونی

زمزمه سین باشله دی دریا ینه
سالدی جهان کونگلیگه غوغا ینه

موج ایله دریا بؤللیان آشنا
کوککه تره تدی اکیسی بیر صدا

گلنی کؤریب، اؤینه دی پروانه لر
ایگئی یوره ک باشله دی افسانه لر

کبتدی یوره کلر اویدن کینه لر
تؤلدی محبت مییدن سینه لر

شېر و کییک بؤلدی بو موسمده یار
بېرمه دی گل قلبیگه آزار، خار

دلده محبت قىلييان آشييان
جمله جهان جسميگه كيرگيزدى جان

مشك و ايبارلرني تره تدى نفس
جان قوشى پروازنى قىلدى هوس

بۇلدى جهان كېنگليگى، پرواز اونگه
بۇلدى عيان، هر ياشورون راز اونگه

يېر يوزى نينگ كوركىگه قۇشدى جمال
كېلدى بهار و ينه اؤز گردى حال

كۇردى خالايق ينه نورۇزنى
سۇزلەدى دل شاعرى بو سۇزنى:

كېلدى بهار و ينه كېلسون بهار
برچه گه بۇلسون ينه - ده بخت يار

هر كيشى نينگ نيتىنى، اي خدا
مرحمتينگ بيرله روا قيل، روا

مېنگه ، که درگاهینگه بیر بندهمن
عفو ایله احسانینگه شرمندهمن

مرحمتینگنی ینه همراه قیل
خیر و دعا بدرقه راه قیل

مېنگه بو هجرتده مددگار بؤل
برچه قیین دملریمه یار بؤل

اؤز وطنیمنی ینه آباد قیل
اپل- اولوسیمنی ینه- ده شاد قیل

یورتیمه کبلتیر ینه ، کؤرکم بهار
صلح و صفانی ینه قیل ، برقرار

تاشکینت: ۱۹۹۹م.

شکارینگ من

بویوک خداگه قسم، بېقرار و زارینگ من
وفا سپور سپوریم، باوفا نگارینگ من

عتاب ایله باقیشینگ، گلشنیم خزان اېتدی
اگر کولیب قره سنگ، یشنه گن بهارینگ من

وفا یوره کنی، حیا کۆزنی، گر گۆزهل اېتسه
گۆزهل وفالی، حیالی، یگانه یارینگ من

وصال امیدى اوچون، مھرینگه کۆنگول قۇیدیم
کۆزومنى یۆلگه تیکیب، هر دم انتظارینگ من

شکار اوچون دلہ - اۇرمانگه بۆلمه آوارہ
نگاہینگ اۇقینی ات مېن ساری، شکارینگ من

کابل: ۱۳۶۰

www.ezgu.org

طوفان

كۆككە يېرەب، قويوق قرا بولوتلر
 يوگورردى قووانچ بيلن هر يانگە
 يولدوزلر نينگ كۆزى تېلموريب يېرگە
 باقردى يوز حسرت بيلن هر آندە

آلیس، آلیس يولدوزلر نينگ ياغدوسى
 اۇتالمسدى بولوتلر آره سیدن
 قرانغولیک يېرەمى نى كۆرگن آى
 قان تۆكردى يوره گين ياره سیدن

كوچلى، ايلغار بير طوفان كېلشيشيگە
 كۆز توتيب تورگندى، آلیس يولدوزلر

بیر- بیریدن سؤره شردی آی و کون:
قچان کبلر اېکن طوفاندن خبر؟

قویاش دېردی: کونده کېلسه بو طوفان
نوریم بیلن یؤلینی یاروته من
آی هم دېردی: اگر تونده کېلسه او
یولدوزلر یاردمیده ایش توته من

بیر قرانغولیکده کېلدی بو طوفان
قلین بولوت قلقانینی سیندیردی
قرانغولیک قشونینی ترقتدی
آی و قویاش هم اونگه یاردم بېردی

کېچه تانگ آتدی، یېنگیلدی بولوتلر
یاروغلیک اؤز بیراغینی کؤتردی
قویاش چیقیب، پارلاق یاغدوسی بیلن
یېرنی، بوتون جهاننی، یاروتردی

آی و قویاش یاردم بېریب تورگنده
کوچسیزلنیب قالمس آلیس یولدوزلر
قرا بولوتلر ظفر تاپه آلمس
یارقین بؤلر کېچه لر و کوندوزلر

سرپل: ۱۳۵۷

صلح او چون کوره ش^۱

اوچ سؤراغیم بار مېنینگ:
 بو اؤتر دنیاده یخشی ایش، نې دور؟
 کؤپ یامان حال و یامان کون، قیسی دور؟
 کیم اېسه بختسیز کیشی و کیم اېسه بختلی دورور؟

کؤزی یاشدن تۆله بیر آنه مېنگه بېردی جواب:
 «مېن بو اؤتکینچی جهانده همه دن بختلی اېدیم

^۱ بو شعر ۱۳۶۲ - ییل، ثور آییده، کابل شهزیده، «صلح» موضوعیده اؤتکزیلگن هنری و ادبی مسابقه ده، اطلاعات و فرهنگ وزارتتی نینگ بیرینچی درجهلی شعر جایزه سیگه سزاوار بولگن.

باشیمدہ بیر مہربان، مؤنس ابریم
 یانیمدہ اوغلیم، قیزیم
 بیر تورر جاییم
 ییپر نانیم
 محبتدن تۇلیق بیر رۇزگاریم، بار ابدی
 بو سعادتخانہدہ
 دنیادن بی غم ابدیم

بیلمدہ دیم قہی دن مبنینگ باشیمگہ یاغیلدی بلا
 بیر گروہ بیگانہ پرورلر کلبیب
 جنگ اوتینی یورتیمیزدہ یاقدیلر
 بو اوروشدہ قنچہ لر کبسیلدی باش
 ہر تامانگہ آقدی یاش
 قانگہ بۇیلدی قویاش
 بو اوروشدہ الپ ابریم، بالہ لریم بۇلدی شہید
 غم ییقیتدی اول سعادتخانہنی
 نپ دپین، نپ - نپ بلاگہ اوچرہ دیم!

دۇستلر،
 تینچلیکنی دولت دپ، بیلینگ
 ہر اوروشگہ قرشیلک ایلب تورینگ»

کیکسه یاشلی بیر آته بپردی جواب:
 «مېن، مصیبتگه یۇلیقن آته من
 باله لر داغیده هر دم یانه من
 اېل و یورت نینگ تینچینی اسره شس اوچون
 ایگی بور گوت- ایگی ارسلانیم، اوروشگه کپتدیلر
 یاوگه قرشی کۆپ کوره شلر قیلدیلر
 یاو صفینی بوزدیلر
 یاونی یېنگیب آرقه گه قاچیردیلر
 بیر بهادر بور گوتیم
 قۇلیگه آلدی ظفر بیراغینی
 آه،...
 بو ظالم فلک
 الپ ییگیتلر قدریگه یېتمس اېکن
 شو ظفر ائناسیده
 اوق آتیلدی،
 تیتره دی یېر- آسمان
 بور گوتیم سکره ب ییقیلدی ناگهان
 و ظفر بیراغی توشدی قۇلیدن
 شونده، آلغه چاپتی ایکینچی باله م
 آغه سینینگ قۇلیدن آلدی ظفر بیراغینی
 جسمی یاره، روحی یاره بۇلسه هم
 کؤکسیدن قان آقسه هم

ينە، ايلغار باشلەدى
 آلدى ياونينگ سۇنگى جىنگ ميدانىنى
 بۇلدى دشمن تار و مار
 فتح و نصرت بۇلدى يار
 بۇلدى تىنچلىك برقرار
 شو زماندە، يېرنى اۋپدى و يىقىلدى قەرمان
 بىر تبسم لبەدە، كۇزلرنى يومىب
 تېنگرىگە تاپشردى جان
 جاننى قربان قىلدى تىنچلىك يۇلیدە
 يورتى بىراغى ابدى بىر قۇلیدە.

او زماندن كىم اوروش نىنگ آفتى
 مېنى قىلدى ايگى اۋغلىمدن جدا
 يارقين عالم بۇلدى كۇزىمگە قرا
 گر اوروش بۇلسە، جهان زندان بۇلر
 جانندن آرتىق بالەلر قربان بۇلر»

بو حكايتلر، الملى قصەلر
 قىلدى بغيرىمنى كباب
 بۇلدىم حيران،

لاجواب

شوندە، بالە داغىنى كۇرگن آتە

كۆز ياشين ار تيب، مېنگه بوندهى دېدى:
 «مېندن اېشيت كيم، سېنينگ
 هر سؤراغينگه جواييم بار مېنينگ

يخشى ايشدن سؤره سنگ،
 صدق ايله اېل- يورتگه خدمتلىر قىلىش،
 هر اوروشگه قرشى جنگ ائيب باريش،
 تينچلىك يۇلگه جان قربان قىلىش،
 بو اؤتر دنياده يخشى ايش اېرور

اېنگ يامان حال و يامان كوندن دېسم،
 كيم كه يانسە اولكەسى جنگ اؤتيدە
 يا اېلى، يا قۇلگه توشسە اسير
 يا كه كۆزى آلديدە
 جانندن آرتيق بير عزيزى بېرسە جان
 يا بوزولسە يورتى و آباد اويى
 يا كه هجرت قىلسە اؤزگە يورتگە سرگردان بۇليب
 اېنگ يامان حال و يامان كون شو اېرور

گر سعادتلى كيشيدن سؤزلەسم،
 كيم كه تينچلىك قۇينيدە
 اؤز اويى، اؤز يورتيدە اېركين يشر

جانە جان دۇستلار بىلەن خىزمەت يورۇر
 اېل و يورتىگە يىخشى خىزمەتلەر قىلىپ
 اېل و يورتىدىن عزت و حرمت كۆرۈر
 اېنىڭ سەئادەتلى كىشى اوشبو اېرور

گەر سەئادەت سىز كىشىدىن سۆزلەسەم،
 كىم كە توشىگەى اېل و يورتىدىن يىراق
 يا كە بۇلگەى يار و دۇستىدىن اوزاق
 يا كە ياتلار سۆزىگە
 الدەنىب اۈز خىلىگە قرشى تورر
 اېل و يورتىنىڭ نەرت اۈتىدە يانر
 يار و دۇستلار الدەدە
 اعتبار و ابروسى تۈكىلر
 اېنىڭ سەئادەتسىز كىشى اوشبو اېرور»

بالەلر نىنىڭ داغىگە
 بىغرى يانگن آتە، اۈتلى آە چىكىب،
 اۈى-خىيال گىرداىىگە،
 جىم، چۈكىب كېتىدى ...

بارىدىن اىرىلگن آنە مونىگلى آوازى بىلەن
 يىنە سۆزلەى باشلەدى:

«نېچه سۆزیم بار سېنگه، جانیم، باله!
 گر وطن آبادلیگی، ابر کینلیگی
 ایل- اولوس نینگ بختی و بیردملیگی
 یبر یوزیده تینچ حیاتی،
 ایسته سنگ
 هر ییگیت نینگ آنگیگه
 هر عیال نینگ قلبیگه
 صلح و مهر و دؤستلیک تخمینی سېپ
 تینچلیک و سېوگی نهالیگه همیشه سوو بېریب
 بیر گۆزهل دنیا یرت
 کینه لر ایلدیزی نی توبدن قوروت
 تینچلیک یؤلیده تینمسدن آلیب بارگین، کوره ش
 تا اوروش اؤتیده هېچکیم کویمه سین
 آنه لر، باله غمیده یانمه سین
 آته لر نینگ بېلینی
 درد و غم سیندیرمه سین
 قؤل- ایاغی خینه لی ینگ کبلین
 باشقه، بېوه بؤلمه سین
 باله لر نینگ کۆزی یاشگه تؤلمه سین
 تینچلیک یؤلیده تینمسدن آلیب بارگین کوره ش!»
 ایگی دردلی آته - آنه سۆزیگه

برچہ آتہ - آنہلر
 برچہ یتیم بالہلر
 یپر و کؤکدہ، تنگرینی آلیشلہ یاتگن برچہ موجودات
 جؤر بؤلیب، تکرار ایتردی:
 «تینچلیک یؤلیدہ تینمسدن آلیب بارگین کورہش!»
 ایچ - ایچیمدن بیر تاووش تکرار ایتردی:
 تینچلیک یؤلیدہ تینمسدن آلیب بارگوم کورہش!
 تینچلیک یؤلیدہ تینمسدن آلیب بارگوم کورہش!

اڤرتک

باسمه، چمن اوزره، ایپک میسه‌نی
 عشق اڤلی نینگ دردینی سؤیله‌یدی او
 تلپینه‌دی، باش اڤگه‌دی، جیم-گینه
 سڤوگی کویین برچه‌گه کویله‌یدی او

تانگ یاریشر، آی بیله یولدوز کؤچر
 شودرینگ اڤسه، آقچه کبی ساچیلر
 گل کولر و غنچه تبسم قیلر
 دلده‌گی قیغو توگونی آچیلر

مېن كېلك دېك، اوچە من سېن سارى
 يۇلینگە ايستك گلىنى ساچە من
 سېن توتە من دېب، كېلە سن مېن سارى
 مېن اېسە، جيران بۇليان قاچە من

مونچە گۈزەللىكنى كۇريب كۇزلىرىم
 اويغانەدى مېندە، سېويش ايستگى
 ايريلە من اۋزدن و اۋيلر كۇنگول:
 «راست اېكن، برچە سېويش اېرتگى»

سمرقند: ۲۰۰۳ م.

گلر بیرلیگی

تارت قۇلینگنی، ای گۇزهل
 بو قیزیل گل دېب، اونى
 شاخه دن اوزمه
 مېن بو رنگنى سپوهمن دېب،
 ساچینگه تاقمه

تارت قۇلینگنی، ای گۇزهل
 بو سريغ گل دېب، اونى
 شاخه دن اوزمه

مہن بو رنگنی سپومہ گہ یمن دپب،
 هر تامان ساچمه

تارت قۇلینگنی، ای گۇزهل،
 برچه گلر دور گۇزهل
 او، قیزیل مو یا سریغ
 یا که آق مو یا که کؤک
 برچه سی دور بۇستان نینگ زینتی
 برچه سی دور کؤزیمیز نینگ لذتی
 برچه سی دور کؤنگلیمیز نینگ فرحتی

گل اگر بۇلسه سریغ
 شاخه ده پیشگن سریغ بوغداینی
 اپنگ کبره کلی ناننی
 اسیمیز گه کبلیتیرر

بۇلسه گل نینگ رنگی آق
 قب- قرانغو کبچه ده
 یلتیره ب تور گن منور آی و یولدوزنی
 توننی اوخله تگج، مکرر کبله یاتگن ینگى کوندوزنی
 هم یاروغلیک ساچگوچی
 یبرگه بایلیک بپرگوچی

پارلنپب تورگن قویاش نینگ مھرینی،
اېسیمیزگه کپلتیرر

بۇلسه گل نینگ رنگی کۆک
کېنگ یوره کلی آسمان
یا که دېنگیزلر، بولاقلر نینگ تینیق توپغوسینی
اېسیمیزگه کپلتیرر

تارت قۇلینگنی، ای گۇزەل، گلدن
گل قیزیل مو یا سرینگ،
یا که کۆک مو یا که آق
"مېن بو رنگنی سېوھمن یا سېومە گە یمن" دېب،
شاخه دن اوزمه
ساجینگه تاقمه
ھر تامان ساچمه

ای گۇزەللردن گۇزەل انسان،
عمر بۇیی مېن سېویب کپلیدیم
عمر بۇیی مېن سېویب قالگوم
برچه گلر رنگینی
برچه گلر عطرینی
بیر قویاشگه کۆز تیکیب تورگن

بیر بولاقدن سوو ایچیب، یورگن
 بیر چمنده یشنب آچیلگن
 بیر طبیعتده اونیب، اؤسگن
 برچه گللرنی
 برچه گللردن یسلگن دسته گللرنی

سبوگلی دور، ای گۆزهل
 برچه گلر،
 غنچه لر.
 برچه گللردن یسلگن دسته لر^۱

جلال آباد: ۱۳۶۰

نېگه، اېسله مه ديم؟

۲۰۰۱ - ييل، غربتده وفات اېتیب، مزاری هم غربتده قالگن آنه جانیمگه:

بخت قویاشی مېنگه کولیب باققنده
شان و شهرت بؤینیمگه گل تاققنده
تاتلی حیات کؤنگلومگه خوش یاققنده
نېگه، سیزنی اېسله مه ديم، آنه جان؟

مال- دولتیم ائشیب، ایشیم یورگنده
دؤست و یارلر مېنی قؤلب تورگنده
سېویب، سېویلیشده دوران سورگنده
نېگه، سیزنی اېسله مه ديم، آنه جان؟

اوييم، بالەم بيلن سېوونگنيمدە
 خلق كۈزىگە عزيز كۈرونگنيمدە
 سەدات چۇقىسىگە قۇنگنيمدە
 نېگە، سىزنى اېسلەمەدەيم، ئەنە جان؟

علم اھلى ايچرە نام قازانگنيمدە
 تورلى يوتوقلردن قووانگنيمدە
 دنيا كاميمدە دەپ، ايشانگنيمدە
 نېگە، سىزنى اېسلەمەدەيم، ئەنە جان؟

چىرايلىگىم، ياشلىگىم دورى اۋتدى
 غەربتە شان- شەھرت مېنى اونوتدى
 پرىشانلىك كېلىپ قۇلىمنى توتدى
 شۇندە، سىزنى اېسلىپ قالدىم، ئەنە جان!

باشىمگە بالا- تشويشلىر ياغىلدى
 اياغىمگە تاش- تىكانلر سانچىلدى
 فقر و غەربت يورەك - بغيرىمنى تىلدى
 شۇندە، سىزنى اېسلىپ قالدىم، ئەنە جان!

سىز، او ياقدە، مېن، بو ياقدە قالگندە
 درد و غملىر جىسمىزگە چىنگ سالگندە
 اجل، سىزنى مېندن ايرىب الگندە
 سىزنى يىغلب كۇپ اېسلەدەيم، ئەنە جان!

سۇنگى دملر، يانيزده تورالمه ديم
 سۇنگى نگاهينگيزنى كۇرالمه ديم
 سيزدن حتى كېچيريم سۇرالمه ديم
 كېچيره سيزمى قيزيزنى، انه جان؟

بارينگيزده، قدرينگيزنى بيلمه ديم
 اۇز وقتيده، سيزگه خدمت قيلمه ديم
 آيريلديم سيزدن، غمدن آيريلمه ديم
 كېچيره سيزمى قيزيزنى، انه جان؟

مزارينگيز آليسده، بارالمه يمن
 اونگه ياشيم گليني تۇكالمه يمن
 بو قيغو- حسرتلرگه چيدالمه يمن
 كېچيره سيزمى قيزيزنى، انه جان؟

اپندى، سيزنى فقط توشده كۇره من
 اپندى، سيزنى دايم قومسب يوره من
 اپندى، سيزگه دعا يۇللب توره من
 اپندى، كېچيرينگ قيزيزنى، انه جان!

بیر کون مېن هم يانينگيزگه كېلرمن
 اۇليكلر قطاريگه قاتيلرمن
 شونده، باش اېگيب، كېچيريم تيلرمن
 شونده، كېچيررسيز مېنى، انه جان!

نشانه

باش آلیب کپتسم وطندن، قلب افگاریم قالور
هم وطن آرتیمده قالگهی، هم وطنداریم قالور

بار و یوقیم، دولت و بختیم، وطن قوینیده دور
قهی گه یوزلنسم، وطنده یوق ایله باریم قالور

کپتمه سم دشمن مپنینگ قانیم تۆکر، کپتسم اگر
کۆز یاشی، دل قانی بیرله أنه زاریم قالور

ا پرسه گر غربت دیاری جنت و گلشن، نپتهی؟
کیم خزاندهک سرغه ییب هجریمده دلداریم قالور

کپتدی ابلگیمدن بوگون گر مال و ملک و خان و مان
شکر کیم مپندن نشانه اوشبو اشعاریم قالور

تاپمه دیم

ای فلک سبندن به جز غم تاپمه دیم
غم تاپپ، غملرگه همدم تاپمه دیم

تیلکه - پاره بؤلدی کؤنگلوم هجردن
وصلدن کؤنگلومگه مرهم تاپمه دیم

غربت و آواره لیکده اخته ریب
بیر کیشینی شاد و خرم تاپمه دیم

سِرلریمنی کیمگه ایته‌ی دؤستلر؟
چونکه اسراریمگه محرم تاپمه‌دیم

قیش بلاسی سلطنت قورگندن - آق
بیر چمننی سبز و کؤرکم تاپمه‌دیم

ای خدا، شیطانگه ایلندی بشر
ایزله‌دیم آدمنی، آدم تاپمه‌دیم

تاشکېنت: ۲۰۰۰ م.

آلیس دن بیر سېس

سېس،

سېس،

سېس،

آلیس - آلیس لردن

کېله دی، بیر سېس

یوره ک - یوره کلرنی

تيله دی، بیر سېس

نې - نې حقیقتنی

آیته دی، بو سېس

نې - نې توینغولرنی

اویغاتر، بو سېس

بو سېس ده بير مونگ بار،
 بير حسرت، قيغو
 بو سېس ده بير درد بار،
 بير ارمان، آرزو
 بو سېس ده بير سر بار،
 بير اوتينچ، تويغو

 بو سېس ده يلغوز ليك،
 ناليب، سؤيله يدي
 بو سېس ده مظلوم ليك،
 بينگره ب ييغله يدي
 بو سېس ده جيم - جيتليك،
 فرياد قيله دي
 بو سېس ده محروم ليك،
 كوزين آچه دي
 بو سېس ده مأيوس ليك،
 عذاب چيكة دي
 بو سېس ده نى بوغزى،
 شكوه قيله دي
 بو سېس ده بولاقلر،
 تسبيح آيته دي

بو سپس ده آی، قویاش،
 سجده گه کپتر
 بو سپس ده یفراغـلر،
 مناجات قیلر
 بو سپس ده درختلر،
 عبادت قیلر

بو سپس،
 تؤلوقون تولپارینی چاپتیرر
 بو سپس،
 قویون قناتینی قاقتیرر
 بو سپس،
 ارسلان- بورگوتلرنی تیتره تر
 بو سپس،
 یپر و کؤک تختینی، تبیره تر
 بو سپس،
 تاغ و تاشلر بغرینی ابزر
 بو سپس،
 میسه لر- گللرنی اویغاتر
 اما...

بیز
 -انسان- نی

اویغاته آلمس

اما...

بیز

-انسان- نی

تیتره ته آلمس

سپس،

سپس،

سپس،

آلیس- آلیسلردن،

کېله دی، بیر سپس

آلیس- آلیسلرده،

سؤنه دی، بیر سپس!

کابل: ۱۳۸۶

بخت قوشیغی

مہنگہ، آنہلیک بختی و لذتینی ارمغان قیلگن یگانہ قیزیم «ویدا» جانگہ، نکاح تویی
مناسبتی بیلن:

قچان کہ بیرینچی بار
یورہک - بغریم آستیده
ایلک قیمیرلشینگ بیلن
بارلیگینگنی سبزدیردینگ،

قچان کہ بیرینچی بار
بیغلب دنیاگہ کبلدینگ
و مبنینگ حیاتیمنی
کولگو - بختگہ تۆلدیردینگ،

قچان كه بيرينچى بار
 قوره لى كۈزلرينگنى
 آشنا نگاه بيلن
 مېنينگ كۈزيمگه تيكدينگ،

قچان كه بيرينچى بار
 لبلرينگ غنچه سيني
 آچيب، تبسم ايتدينگ،

قچان كه بيرينچى بار
 ججى قۇللرينگ بيلن
 يوز- كۈزيمنى سيله دينگ،

قچان كه بيرينچى بار
 ايلك قدملرنى باسيب
 قوچاغيمگه تشلندينگ،

قچان كه بيرينچى بار
 چوچوك تيلينگ آچيلدى
 و مېنى «آنه» دېدينگ
 و بو شيرين سۇز بيلن

آنه لیک تو یغوسینی
 یوره گیمده او یغاتدینگ،
 اوشنده، بختلی ابدیم
 نه قدر بختلی ابدیم!

کون اؤتدی، تونلر اؤتدی
 آی اؤتدی، ییللر اؤتدی
 مبینگ کوزیم اؤنگیده
 غنچه ابدینگ، گل بؤلدینگ
 خیمچه ابدینگ،
 نهالدهک قد کؤتردینگ

شو ییللر دوامیده
 هر تون بیر ابر تک بیلن
 سېنی اوخله تر ابدیم
 هر کون بیر بؤسه م بیلن
 سېنی او یغاتر ابدیم

هر سحر شهلا کوزینگ
 قویاش بؤلیب چقنردی

و حیاتییم یؤلینی
نور بیلن یاروتردی

عزیز قیزییم، سېن بیلن
شونچه لر آووندییم که
کون و تون اؤتگنینی
آی و ییل اؤتگنینی
عمریم نینگ اؤتگنینی
حتی سېزمه ی قالبمن

عزیز قیزییم، سېن بیلن
شونچه لر بختلی ابدیم
که غملر - تشویشلر گه
غربت - ایریلیقلر گه
پروا قیلمه ی کبلیبمن

منه، اپندی اوترومده
یشنب، گلب، توریبسن
اؤز یارینگ، اؤز بختینگنی
تاییب، بختلی یوریبسن

بو کوندن باشلب سېنى
 ینگى بخت، ینگى حیات
 اؤز یانیگه چارله یدی
 و کؤزلرینگ قویاشی
 مېنینگ اویمدن کؤچیب
 ینگى اویده پارله یدی

سېنى، "بخت" دېگن تقدیر
 مېندن بیراقلشتیرر
 و ایریلیق، کؤزیمدن
 قان یاشلرنى آقیزر

میلی، مېن ییغله سم هم
 سېن همیشه کولیب تور
 مېن سؤلیب، تۆکیلسم هم
 سېن گللب، آچیلیب یور

میلی، بیراقلشسنگ هم
 دایم قلبیمده بارسن
 یلغوز قیزیم بؤلسنگ هم
 اېندی باشقه گه یارسن

مېن، سېنى ايشانمس ديم
 يېر و كۆك، قرى - ياشگه
 ايشانيب تاپشيره من
 «آى بېك» ناملى قوياشگه

يلغوز قيزيم، ويدا جان
 الهى، بختيار بؤل
 آى بېك جانگه هميشه
 سېويكلى گؤزهل يار بؤل

بخت كېچه نگده بو شعرنى
 سېنگه ساوغه قيله من
 بختلى - تختلى بؤلەسن
 بونى انيق بيله من

تاشكېنت: ۹ / ۷ / ۲۰۰۵ م.

سلام

بیر کون مېنگه تقدیر سېنی اوچره تدی
 لبلریمده «سلام» سؤزی گلله دی
 اما، ناتنیش نگاهینگی کوریب،
 اچیلگن گل، لبلریمده موزله دی
 سلامیم سېنگه یېتیب بارالمه دی

تون اېدی...

کۆزلریمدن اویقومنی آی اوچیردی

اونگه دېدیم:

باریب، سلامیمنی آیت!

آی، اویقوسیرەب، سېکین، «میلی» دېدی
 اما، تانگ آتدی و آی اوخلب قالدی
 سلامیم سېنگه یېتیب بارالمەدی

تانگ شمالی اېسیب کېلدى یانیمگه
 اونگه دېدیم:

باریب، سلامیمنی آیت!
 اطرافیمگه ابورولوب، «میلی» دېدی
 اما، یاغمیر اونینگ یؤلینی تۈسدی
 سلامیم سېنگه یېتیب بارالمەدی

یاغمیر یاغیب، بیر دریا بۇلیب آقدی
 آقر سووگه کۈز یاشیمنی آقیزیب
 اونگه دېدیم:

باریب، سلامیمنی آیت!
 سوو شیلدیرەب، «میلی» دېب، آقیب کېتدی
 اما، قرا قۇملر اونى سیپقردی
 سلامیم سېنگه یېتیب بارالمەدی

بهار کېلدى، درخت یفراغگه تۈلدى
 یشیل یفراغلرگه سالاملر یازیب،

دېدیم:

سلامیمنی باریب یتکزینگ
 یفراغلر شیویرلشیب، «میلی» دېدی
 اما داوول، یازگن سلاملریمنی
 یفراغلر کؤکسیدن یوووب تشلهدی
 سلامیم سېنگه یتیب بارالمهدی

یاز کېلدی و قیزیل چېچک آچیلدی
 چېچککه دېدیم:

سلامیم باریب، ایت
 چېچک تبسم ایلب، «میلی» دېدی
 اما کوز شمالی اونی سؤلدردی
 سلامیم سېنگه یتیب بارالمهدی

قیش کېلدی و قار هم یاغه باشلهدی
 قارگه دېدیم:

باریب، سلامیمنی ایت
 اؤینب- اؤینب، اُپاق قار «میلی» دېدی
 اما قویاش ایسیق نورینی ساچیب
 بیر زومده قار چاووشینی ابریتدی
 سلامیم سېنگه یتیب بارالمهدی

آلتین قناتلی قویاشگه یالواردیم:
 ابندی باریب، اؤزینگ سلامیمنی ایت
 قویاش یرقیرهب، مېنگه «میلی» دېدی
 اما قلین بولوت یؤلینی تۈسدى
 سلامیم سېنگه یېتیب بارالمهدی

بولوتگه دېدیم:

سلامیم باریب آیت
 بولوت گولدیrehب، چاپیب، «میلی» دېدی
 اما کوچلی بوران- طوفان باشلھنیب
 بولوتلرنی هر تمانگه ترقتدی
 سلامیم سېنگه یېتیب بارالمهدی

شو یوسونده، کون و تونلر اۋتماقده
 آی و ییللر، قیش و یازلر اۋتماقده
 اما بېچاره چاووشلریم، همان
 تورلی تۈسیقلرگه اوچرهب قالماقده
 و سلامیم سېنگه یېتمه ی قالماقده!

بېگیم، سیزنی نېگه سپوه من؟

سیز، امیر تېمور یا بابر اېمس سیز
تا مېنی آلتین تختگه اؤلتیرغیزیب
ملکینگیز شاه بېکه سی ایله سنگیز

سیز، نوایی یا که لطفی اېمس سیز
تا که گؤزهل - گؤزهل شعرلر یازیب
مېنینگ اوچون بویوک دیوان توزسنگیز

سیز، بهزاد و یا میرک هم اېمس سیز
 تا که قلم - بویاقلر سحرى بیلن
 کوزه للیگیمگه ینه چیرای قوشیب
 پرده لرده مېنى تصویر اېتسنگیز

سیز، قل محمد یا عودی اېمس سیز
 تا که مېنینگ شأنیمگه کویلر باغلب
 جهاننى شیرین کویگه تۇلديرسنگیز

سیز، قادری یا که چۇلیان اېمس سیز
 تا که مېنینگ اوچون رومانلر یازیب
 نامیمنى اېل ایچره منگو اېتسنگیز

سیز، بو زمان فرهادی هم اېمس سیز
 تا که تاغ و تاشلر کؤکسینی تېشیب
 شیرین سوونى پاییمگه آقیزسنگیز

اما سیز، اؤزیزسیز،

فقط، اؤزیزسیز

تویغولریز شونچه تینیق، شونچه پاک
 که اونده یره تگننى کؤرسه بۇلر
 قویاتشلى قلیبزدده شونچه سېوگی بار

که بیر ذره نفرت هم اونده سیغمس
 سبسیز شونچه تسکین لی و ملایم
 که تاشقین غضب هم اونگه ابل بؤلر
 کؤزلریزده شونچه تینیم- ایشانچ بار
 که بیر باقیشده بوتون وجودیمدن
 زمان تشویشلرینی یوقاته دی
 وجودیزده شونچه غیرت تۋپلنگن
 که فرهادلر اونگه تبنگ کبله آلمس
 و قؤلریر شونچه لیک مهربان، که
 فقط سیلش اوچون کۋته ریله دی

سیزده شونچه ایچکی گۋزه للیکلر بار
 که مېندیک بیر تېلبه شاعر قلبینی
 یوواش گینه رام ایله دی، ضبط اېتدی
 بېگیم،

سیز، اۋزیزسیز، فقط اۋزیزسیز
 و مېن، سیزنی فقط سیزلیگیز اوچون
 شونچه کوچلی،
 شونچه چپکسیز،
 شونچه قیناق، سپوه من!

عمان: آگست ۲۰۰۷ م.

سۆز گھەرى

سېن كىبى دلدار كېرە كدور مېنگە
يار وفادار كېرە كدور مېنگە

كاش يۇقالسه آرە دن آيرىلىق
لذت ديدار كېرە كدور مېنگە

اېسكى چاغىرە دفع خمار آيله مس
كۆز لرى خمار كېرە كدور مېنگە

وصلينگە يېتماق اوچون، اې سېوگلىم
طالع بېدار كېرە كدور مېنگە

سۆز گھەرى دن تۆله دور دفتريم
طرفه خريدار كېرە كدور مېنگە

اطريش، ويانا- ۲۰۰۲

سپنی ساغینگنیمده

سپنی ساغینگنیمده
ساکن، بؤم- بؤش لحظه لر چؤزیله دی
قویاش اویغانیشینی اونوته دی
اویغاق تونلر، تونلرگه اولنه دی

سپنی ساغینگنیمده
گللر کولیش اؤرنیده یاش تۆکه دی
شبنم تامچیلری موزلب قاله دی

ميين تانگ يېلى هم اېسىشدىن قالىب،
 ھارغىن نفس آلىب، ادىم تشلە یدی
 ميسە لر اۋىنە مە ی، چرچاق اوخلە یدی
 دریا قۇشيقلىرىنى کویله مە یدی
 "يار يار" کویى "گریه" دېک ترە لە دی
 تېگرە کدە جیملیک حکم سورە دی
 و دردلر جۇشيب، يوره کدن تاشە دی

سېنى ساغىنگىمىدە دېدىم، اما
 اې اويىم ملگى،
 كۇنگلىم تىلگى
 اويىمنى ترک اېتگن چاغىنگدن باشلب
 شو چاغ گچە سېنگە بېقرار كۇنگلىم
 ساووق بۇشلىك تويىدە
 موزلب، چۇكىب ياتماقدە
 مأيوسلىك قرا بولوتلرى
 حياتىمنى بوتون قاپلب الماقدە
 و اميدلرىم نىنگ ياروغ شعلەسى
 قيغو- مأيوسلىك بولوتى آرتيدە
 سېكىن-سېكىن سۇنىب، اۋچىب بارماقدە

سېنى ساغینگنيمده دېديم، اما
 سېنى ساغينمه گن بير لحظه م بار مى؟
 اۋيله شيمچه، عمریم بۇيى هر نفس
 سېنى، يگانه تيلگيم،
 ملگيم

قتيق ساغينيپ- ساغينيپ يشه يمن
 اۋيله شيمچه فقط مېن اېمس، حتى
 سېنى كۈر گن برچه عاشق قوشلر هم
 ميسه لر، درختلر هم، چېچكلر هم
 قامتى اېگيلمس مغرور تاغلر هم
 كويلشدين تاخته مس اقر سوولر هم
 هر كون سېنگه سلام بېر گن قوياتش هم
 سېن بيلن توغيلگن گۈزەل بهار هم
 سېن كېزيب اۋتگن كۈى و كۈچه لر هم
 سېنى ساغينيپ- ساغينيپ يشه يدى
 اۋيله شيمچه فقط بيز اېمس، حتى
 سېنى ارمغان قيلگن خداييم هم
 سېنى ساغينيپ- ساغينيپ يشه يدى

كابل: ۱۳۸۷

اینجی خیال لر

ایریلیق تونیده، سېنی اېسله سم
قرانغولیک قاجیب، یاغدو یاریشر
اینجی خیال لرینگ تونگی سکونده
اېزگو تیلک لریم بیلن قاریشر

سېن قه یېرده سن و مېن قه یېرده من
آره میزنی تاغ لر، دېنگیز لر کپسر
اما آلیس لردن، اینجی خیالینگ
میین شب باده دپک، مېن ساری اېسر

ایریلیق نی دېرلر، سېوگی سیناوی
میلی، بو سیناودن بیز هم اؤته یلیک
بو دنیا ده وصال نصیب اؤلمسه
میلی، او دنیا ده وصال کوته یلیک

سرگذشت

صبا کیم عشق اېلی نینگ چاووشی دور
سحر وقتیده کؤرگن خوش توشی دور

گلستاندن آلیب کېلگهی طراوت
بېرور عشق اھلیگه ساوغه، سعادت

صبا آلمس اؤزیگه خسته لیکنی
تیلر عاشق بیلہ پیوسته لیکنی

ھمیشہ عشق اېلیگه دور وفادار
گھې بېرمس اولرگه جور و آزار

دل ناشاديغه سيغمس قووانچى
صبا گر بېرسه پيغامين ايشانچى

صبا پيغاميدن عاشق آلر جان
جهان بۇلگه ي كۇزيگه بير گلستان

صبا هم عشق بيرله آشنا دور
شونينگچون، عشق اېليگه همنا دور

صبا، مېن هم ابرورمن عاشق زار
كۇرورتورمن جداليغ ايچره آزار

محببتنى دېديم، كېچديم اۋزيمدن
محبت نوري تاولندى كۇزيمدن

گهپ، وصل ايچره بۇلديم شاد و خرم
گهپ، هجر ايچره بۇلديم غمگه همدم

سعادت يولدوزى، گه كولدى مېنگه
گهپ سۇندى، اوچيب توشدى زمينگه

گهپ، مهر اؤرنیده کؤردیم محبت
 گهپ، کؤردیم محبتدن مصیبت

محبتده، بولر بارینی کؤردیم
 ولی، شهرت ایله دوریمنی سوردیم

کؤنگوللرده ابدی اؤرنیم، مقامیم
 همیشه بار ابدی تیللرده نامیم

بیلیمده تاپگن اپردیم اعتباری
 اېلیم دپردی مېنی اؤز افتخاری

یبتوک شاعراپدیم، کوچلی قلمکش
 کلامیم اپردی بس شیرین و دلکش

مثال اپردیم زمانداشلرگه دایم
 همیشه اېنگ یوقاری اپردی جاییم

کؤرردیم یاش، اولوغدن قدر و حرمت
 قیلردیم یاش، اولوغ، باریگه خدمت

حیاتیم سوو کبی آرام آقردی
سعادت، مہر ایله مہنگہ باقردی

حیاتیمدن بسی خوشنود اپردیم
یوتوقلر مہوہ سین ایستکچہ، تپردیم

• • •

در بغا، اوز گریب قالدی زمانہ
فلک پیکانیگہ بؤلدم نشانہ

مہنینگ اولکہ مده باشلندی اوروشلر
مہنینگ خلقیمگہ یاتلر بؤلدی سرور

وطنگہ یبتتی یات، بېگانہ کپلدی
مہنینگ خلقیمگہ تورلی ظلم قیلدی

قرا کیگن یاووزلر هر تون و کون
یاروغ کوننی قیلیب ابلگہ قرا تون

گلستاننی بوزیب، قیلدی بیابان
بوتون آبادلیکنی قیلدی ویران

خلایق مالینی تاراج اپتدی
کیشی کیم باش کؤتردی، باشی کپتدی

کتابنی کویدیریب، مکتبنی بوزدی
معارف اهلی نینگ جانینی اوزدی

ضیاء لیلرنی دشمن دېب، بیلردی
اگر تاپسه، سؤراقسيز اولدیرردی

زمینده اؤت، هواده قالمه دی قوش
اولیم اچدی حیات اؤرنیده اغوش

نه دین قالدی وطنده، نې شریعت
نه حق قالدی وطنده، نې حقیقت

نه طلا تپپه نینگ آلتونی قالدی
نه ملا سله سی، نې تۇنی قالدی

قه یپرده بؤلسه نابالغ گؤزهل قیز
اولر نینگ اولجه سی بؤلدى نکاحسيز

بېشيكده باله نى سۇيدى بو ياتلر
تيريكله ي تېرىسين شيلدى سراسر

بيري نى «چادري» ده قتل اېتدى
بيري نينگ مغزىنى اوق بيرله تيتدى

بيري نينگ قولى بولسه يدى حنا ده
اوچردى برچه برماغى هواگه

اريغده سوو دېمىگ كيم، قان اقردى
بونى كۇرگن خدا، حيران باقردى

اولر گه، جان آليش، آساندن آسان
بو محشرده فقط جان اپردى ارزان

مسلمانليك شعارى بيرله، كافر
مسلماننى قوويب، قيلدى مهاجر

وطنده اته قالسه، باله قاچدى
اولرنى ظلم يېلى، هر يانگه ساچدى

قیزیم دېب، آنه کویسه اول تامانده
قیزی ییغلر آنه م دېب، بول تامانده

وطنده قالمه دی بیر خاندان بوت
وطن اؤز بالهسیگه بؤلدی تابوت

مېنینگ بخت آشیانیم هم بوزیلدی
وطندن برچه امیدیم اوزیلدی

وطندن ایریلیب، بؤلدیم مسافر
مسافر بؤلمه دیم، بؤلدیم مهاجر

مهاجر هم دېمنگ، آواره بؤلدیم
بهار اېردیم، خزان روحیگه تؤلدیم

مسافرنینگ بؤلر اېرک-اختیاری
قچان، قه ییبرگه بارسه، اعتباری

قچان کیم یور تیگه قیتیشنی ایستر
اؤشنده، اونگه قیتیش دور میسر

مهاجر ليكده آيريلديم، آتادن
بو منگو آيريليقدن قان يوتامن

ينه، آنهم چېكيب كۆپ جور و آزار
مهاجرليكده بۇلدى مېن كى خوار

درخت اېردى آنهم، بيز، ياله سىدېك
كېسىلگن نى آنهم، بيز، ناله سىدېك

فلك، نى نى نواسيدن آيىردى
درخت و ياله نى غمدن قه ييردى

درخت آيريلسه شاخلردن، يشالمس
ينه اۋزگه يېر و سووده چيدالمس

مهاجرليكده آنهم، اۋلدى آخر
اۋزىدېك، قبرى هم بۇلدى مسافر

آتاسيز، آنه سيز قالدیم جهانده
فغانيمدن فلک بۇغزى فغانده

اگرچه آیریلیب آتا-آنادن
اولرنینگ مہرینگہ انتیق گدامن

ولپکن، تلپینیش مہنینگ ایشیم دور
بوتون انسانیت مہنینگ کیشیم دور

سؤره یمن اؤزدن: آخر نې بؤلرکن؟
عمر پیمانہ سی قندہ ی تؤلرکن؟

نې بؤلسہ، کپلگوسی تقدیر بیلگہ ی
نې ایسترسہ فلک، اول ایشنی قیلگہ ی

ولپکن دایما دبیمن: خداییم،
اجابت قیل مہنینگ بو التجاییم:

کہ مہن ہر یپردہ و ہر حالدہ بؤلسم
اجل یبتگندہ، اؤز یور تیمدہ اؤلسم

وطن قؤینیدہ گر اؤلسم، تیریک من
وطن سیز گر تیریک بؤلسم، اؤلک من

تاشکبنت: ۱۹۹۹ م.